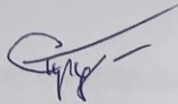

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

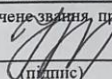

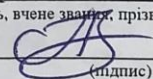
ПРУДНІКОВ Євген Олегович
(студент групи ФБСМ-8)

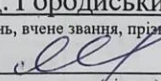
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ СФЕРИ ІТ

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»)

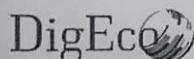
Завідувач кафедри фінансів та
цифрової економіки
д.е.н. проф. Н.Г. Виговська.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Науковий керівник
д.е.н. проф. Полчанов А.Ю.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент
к.е.н., доц. Городиський М.П.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Кваліфікаційну роботу виконано в рамках проєкту ERASMUS+ «Digitalisation of economic as an element of sustainable development of Ukraine and Tajikistan» / DigEco 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-SBHE-JP.

Цей проєкт фінансується за підтримки Європейської Комісії. Цей документ відображає лише погляди автора, і Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в документі. / This project has been funded with support from the European Commission. This document reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained there in.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Житомир 2023

Анотація

Прудніков Є.О. Антикризове фінансове управління підприємствами сфери ІТ

Магістерська робота представлена на здобуття освітнього ступеня «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси банківська справа та страхування». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2023.

Дослідження присвячено розвитку теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо антикризового фінансового управління підприємствами сфери ІТ.

Удосконалено класифікацію підприємств у сфері ІТ через виділення нової класифікаційної ознаки (режим оподаткування), що дає можливість врахувати вплив податків на фінанси ІТ бізнесу. Визначено особливості антикризового управління в ІТ сфері (гнучкість бюджетування, управління ризиками, інвестиції в дослідження та розробки, антикризове управління проектами). Розвинуто теоретичні основи дослідження антикризового управління бізнесом залежно від видів економічної діяльності, що дало можливість виявити недостатній рівень вивчення окресленого питання в сфері ІТ бізнесу. Поглиблено методичні підходи до оцінки майнового потенціалу та джерел фінансування досліджуваного підприємства у сфері ІТ, а також методичні підходи до оцінки результатів діяльності підприємств у сфері ІТ, що дало можливість виявити тенденцію до зростання чистого доходу та чистого фінансового результату досліджуваного підприємства у сфері ІТ.

Ключові слова: ІТ бізнес, фінанси, управління.

Annotation

Prudnikov Ye.O. Anti-crisis financial management of IT enterprises. - Manuscript.

Master's thesis is represented on reception of an educational degree «master» field of knowledge 07 «Management and administration» of specialty 072 «Finance banking and insurance». - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2023.

The study is devoted to the development of theoretical foundations and the development of practical recommendations for anti-crisis financial management of IT enterprises.

The classification of enterprises in the field of IT has been improved due to the selection of a new classification feature (tax regime), which makes it possible to take into account the impact of taxes on the finances of IT business. The features of anti-crisis management in the IT sphere are determined (flexibility of budgeting, risk management, investment in research and development, anti-crisis project management). The theoretical foundations of the study of anti-crisis management of business depending on the types of economic activity have been developed, which made it possible to reveal the insufficient level of study of the outlined issue in the field of IT business. Methodical approaches to assessing the property potential and sources of financing of the investigated company in the field of IT, as well as methodical approaches to evaluating the results of the activities of enterprises in the field of IT, were deepened, which made it possible to identify the tendency to increase the net income and net financial result of the investigated company in the field of IT.

Keywords: IT business, finance, management.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ У СФЕРІ ІТ	8
1.1. Сучасний стан наукових досліджень питань антикризового фінансового управління бізнесом.....	8
1.2. ІТ-бізнес: фінансово-управлінський аспект	17
1.3. Особливості антикризового фінансового менеджменту в ІТ	24
Висновки розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ СФЕРИ ІТ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АКВЕЛОН УКРАЇНА»	31
2.1. Антикризова фінансова діагностика майнового потенціалу та джерел фінансування ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.	31
2.2. Антикризова фінансова діагностика ефективності діяльності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.	47
2.3. Удосконалення методики оцінки ризику появи фінансової кризи на підприємстві сфери ІТ (на прикладі ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 – 2022 рр.).....	53
Висновки до розділу 2	59
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах галузь інформаційних технологій (ІТ) є одним із форпостів національної економіки української держави. Значення і роль цієї галузі стрімко зростає протягом останніх років завдяки тому, що ІТ широко розповсюджується по всіх гілках традиційних галузей (металургія та хімічна промисловість, сільське господарство, фінанси та банківська справа тощо).

ІТ є однією з провідних індустрій української економіки і стрімко зростає щороку. Так, за останні 6 років частка експорту комп'ютерних послуг у ВВП зростає з 1,8% до 3,5%, а в експорті послуг – з 13,4% до 37,8%. У сфері ІК зайняті 289 тис. осіб, що становить 1,9% від усіх зайнятих осіб. Незважаючи на складність ведення бізнесу в умовах війни, ІТ-галузь продовжує сплачувати податки. Деякі компанії сплачують податки наперед, щоб підтримати державу в складний період. Податкова активність компаній та підприємців зростає. Станом на 1 листопада 2022 р. кількість платників податків зростає на 7,5% відносно минулого року [50].

Питання діяльності ІТ бізнесу піднімалось у працях Виговської Н.Г., Дідух Т.М., Коломійця О.Г., Лоскоріх Г.Л., Лось З.В., Муленко А.І., Назаренко С.М., Полчанова А.Ю., Ходакевич Б.О., Чижова В.А. та інших. Проблематиці антикризового фінансового управління підприємств присвячувались роботи таких науковців як Батрак О.В., Жежерун Ю. В., Жовтанецька Я.В., Зверяков О.М., Зленко Н.В., Литвин А.В., Перетятко Л.А., Прохорова Ю. В., Рудик О.Р., Силкін О.С., Сметанюк О.А., Терещенко О.О., Чимирис С. В.

В той же час недостатньо висвітленим залишається питання антикризового фінансового управління підприємств саме у сфері ІТ у вітчизняних умовах.

Метою дослідження є розвиток теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо антикризового фінансового управління

підприємствами сфери ІТ. Відповідно до цієї мети визначено сукупність основних **завдань**, спрямованих на її досягнення:

- оцінити сучасний стан наукових досліджень питань антикризового фінансового управління бізнесом;
- розкрити фінансово управлінський аспект ІТ-бізнесу;
- визначити особливості антикризового фінансового менеджменту в ІТ;
- провести оцінку майнового потенціалу ТОВ «Аквелон Україна»;
- проаналізувати джерела фінансування ТОВ «Аквелон Україна»;
- провести оцінку результатів діяльності ТОВ «Аквелон Україна»;
- удосконалити методики оцінки ризику появи фінансової кризи на підприємстві сфери ІТ (на прикладі ТОВ «Аквелон Україна»).

Об’єктом дослідження є антикризове фінансове управління підприємств сфери ІТ.

Предметом дослідження виступають теоретичні, методичні та практичні аспекти антикризового фінансового управління підприємств сфери ІТ.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою проведеного дослідження стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячені питанням теорії та практики фінансового менеджменту.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи: аналізу, синтезу та теоретичного узагальнення – для узагальнення наукових результатів з питань антикризового фінансового управління підприємствами, порівняння та абстрагування – для удосконалення класифікації підприємств в сфері ІТ, моделювання – для визначення впливу Дія Сіті на фінансовий стан підприємств в сфері ІТ, статистико-економічні методи – для комплексного аналізу діяльності ТОВ «Аквелон Україна» протягом 2020-2022 рр.

Інформаційну базу дослідження для написання роботи становлять офіційна інформація Державної служби статистики України, галузеві дослідження та річна фінансова звітність ТОВ «Аквелон Україна» за 2020-2022 рр.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

удосконалено:

- класифікацію підприємств у сфері ІТ через виділення нової класифікаційної ознаки (режим оподаткування), що дає можливість врахувати вплив податків на фінанси ІТ бізнесу;

- визначення особливостей антикризового управління в ІТ сфері (гнучкість бюджетування, управління ризиками, інвестиції в дослідження та розробки, антикризове управління проектами);

- методичні підходи до оцінки ризику появи фінансової кризи на підприємстві сфери ІТ через комплексне застосування факторного аналізу рентабельності власного капіталу (за моделю DuPont), оцінки ймовірності банкрутства одночасно за основними моделями (моделлю Альтмана, моделлю Ліса, моделлю Спрінгейта, моделлю Тоффлера і Тішоу) та оцінки ринкового ризику через аналіз чутливості зміни обсягів реалізованої продукції в галузі до стану в економіці, що дало можливість виявити вплив внутрішніх та зовнішніх чинників фінансової кризи;

набуло подальшого розвитку:

- теоретичні основи дослідження антикризового управління бізнесом залежно від видів економічної діяльності, що дало можливість виявити недостатній рівень вивчення окресленого питання в сфері ІТ бізнесу;

- методичні підходи до антикризової діагностики майнового потенціалу та джерел фінансування підприємств у сфері ІТ, що дало можливість виявити зростання розміру активів на 72,45 % у 2022 році порівняно з 2020 рр. та існування проблем ліквідності активів ТОВ «Аквелон Україна»;

- методичні підходи до антикризової діагностики ефективності діяльності підприємств у сфері ІТ, що дало можливість виявити тенденцію до зростання чистого доходу ТОВ «Аквелон Україна» протягом 2 років на рівні 84,840 %, а чистого фінансового результату на 93,55 %. В той же час адміністративні витрати зросли на 27,15 %, а інші операційні витрати на 141,24%.

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні теоретичних висновків і сформованих практичних рекомендацій при розробці та реалізації антикризових фінансових стратегій ІТ бізнесу. Окремі результати дослідження можуть бути використані у вищих навчальних закладах при викладенні курсів «Фінансовий менеджмент», «Корпоративні фінанси».

Особистий внесок здобувача. Магістерська є самостійною науковою роботою. Наукові положення, результати, висновки і рекомендації, сформульовані в роботі, одержані автором особисто та викладені в опублікованих працях. Особистий внесок автора у працях, опублікованих у співавторстві, вказано у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи доповідалися на науково-практичних конференціях:

1. Polchanov A.Yu., Polchanov O.Yu., Prudnikov E.O. Forecast of changes in capital movement in it industry of Ukraine // Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки (15–19 травня 2023 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/>

2. Прудніков Є.О. Аналіз ймовірності банкрутства ІТ компанії (на прикладі ТОВ «Аквелон Україна») // Тези IV Міжнародної науково-практична конференція з проблем вищої освіти і науки «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу» (09-10 листопада 2023 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/>

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи складає 72 сторінки, у тому числі 33 таблиці, 6 рисунків, список використаних з 60 найменувань, 2 додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ У СФЕРІ ІТ

1.1. Сучасний стан наукових досліджень питань антикризового фінансового управління бізнесом

Необхідною умовою ефективного функціонування будь-якої системи управління є наявність адекватного механізму впливу керуючої підсистеми на керовану підсистему. Суб'єкти антикризового фінансового менеджменту здійснюють вплив на об'єкт управління через застосування фінансового механізму антикризового управління.

Вітчизняні вчені зробили значний внесок у фінансову науку в частині удосконалення теоретичних, методологічних, методичних та практичних положень антикризового фінансового менеджменту.

За даними Національного репозитарію академічних текстів за обраною тематикою було захищено 1 докторська, 11 кандидатських дисертацій та 1 дисертація на здобуття ступеня доктора філософії (табл. 1.1.).

Основоположником даного напрямку в Україні можна вважати Терещенка Олега Олександровича. Його докторська дисертація була присвячена розробленню теоретико-методичного забезпечення антикризового управління фінансами підприємств, зокрема було:

- визначено базові складові теоретичної парадигми та фінансово-економічного механізму антикризового фінансового менеджменту;
- розроблено та апробовано вісім дискримінантних моделей діагностики фінансової кризи на підприємстві на основі застосування економетричних методів обробки економічної інформації;
- запропоновано методичні підходи до побудови фінансового контролінгу на підприємстві та обґрунтовано концепцію управління ризиками, що включає контролінг ризиків та внутрішній аудит;

Таблиця 1.1.

Захищені в Україні дисертації з питань антикризового фінансового
управління підприємствами

№ з/п	Назва	Автор	Спеціальність	Рік захисту	Установа, де виконана робота
1	2	3	4	5	6
1	Антикризове управління фінансами підприємств (докторська)	Терещенко Олег Олександрович	08.04.01 - Фінанси, грошовий обіг і кредит	2005	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
2	Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління	Сметанюк Олена Анатоліївна	08.06.01 - Економіка, організація і управління підприємствами	2006	Вінницький національний технічний університет
3	Антикризове фінансове управління підприємством	Прохорова Юлія Володимирівна	08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)	2008	Європейський університет фінансів, інформаційних систем, менеджменту та бізнесу
4	Антикризове управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в економіці України.	Рудик Ольга Романівна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2010	Львівський національний університет імені Івана Франка
5	Фінансові стратегії антикризового управління лізинговими компаніями України.	Перетятко Любов Антонівна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2010	Львівська державна фінансова академія
6	Адаптивне антикризове управління фінансовими ресурсами торговельних підприємств	Чимирис Станіслав Васильович	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2012	Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
7	Антикризове управління фінансовою стійкістю банківської системи	Жежерун Юлія Володимирівна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2013	Харківський національний університет внутрішніх справ

Продовження таблиці 1.1.

1	2	3	4	5	6
8	Формування системи антикризового управління фінансовою стійкістю банків	Зверяков Олександр Михайлович	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2014	Одеський національний економічний університет
9	Моделювання процесів антикризового фінансового управління в діяльності страхових компаній України	Литвин Антон Валерійович	08.00.11 - Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці	2016	Національний університет "Києво-Могилянська академія"
10	Антикризове управління фінансовою діяльністю банків.	Жовтанецька Ярина Всеволодівна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2018	Державна установа "Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України"
11	Антикризове управління у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства	Силкін Олександр Сергійович	073 Менеджмент	2020	Українська академія друкарства
12	Фінансова діагностика в системі антикризового управління підприємств швейної промисловості.	Батрак Ольга Володимирівна	08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)	2021	Київський національний університет технологій та дизайну
13	Формування фінансового механізму антикризового управління суб'єктом підприємництва	Зленко Наталія Валеріївна	08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит	2021	Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Джерело: узагальнено автором за даними Національного репозитарію академічних текстів

- розроблено методичні рекомендації зі складання плану антикризових заходів, оцінки ефективності антикризового управління, а також визначено місце санаційного аудиту як засобу зменшення інформаційної асиметрії та верифікації антикризового плану;

- вдосконалено методичні підходи з фінансового забезпечення антикризових заходів;
- сформовано основні доміанти державної політики фінансової підтримки вітчизняних підприємств, що перебувають в кризі та запропоновано шляхи її гармонізації зі стандартами Європейського Союзу [35].

Наступною була дисертація Сметанюк Олени Анатоліївни присвячена розробці теоретико-методологічного обґрунтування принципів та практичній реалізації методичних підходів діагностики фінансового стану підприємства як елементу системи антикризового управління. У роботі досліджено понятійний апарат антикризового управління підприємством, діагностики та діагностики фінансового стану; узагальнено, обґрунтовано та розроблено багатофакторну модель діагностики фінансового стану підприємства, розроблено систему наскрізного антикризового управління для підприємств харчової промисловості [33].

У 2008 Прохорова Юлія Володимирівна захистила дисертацію «Антикризове фінансове управління підприємством», присвячену комплексу питань, пов'язаних з узагальненням та подальшим розвитком теоретико-методичних підходів, а також розробленням практичних рекомендацій щодо антикризового фінансового управління підприємством в умовах сучасної економіки [29].

У дисертації Перетятко Любові Антонівни розроблено теоретичні та методичні засади формування фінансових стратегій лізингових компаній як основи їхнього антикризового розвитку в умовах макроекономічної кризи, зокрема було:

- узагальнено теоретичні підходи до трактування змісту та економічної сутності лізингу, уточнено його особливості як виду підприємницької діяльності лізингових компаній, виявлено його роль в антикризовому розвитку економіки України;
- запропоновано авторський підхід до формування антикризових версій фінансових стратегій лізингових компаній, який реалізовано на методичному

рівні щодо: фінансування лізингових операцій; управління портфелем лізингових проектів в умовах ризику неплатежів; ціноутворення на лізингові послуги;

- надано конкретні пропозиції з удосконалення чинної нормативно-правової бази лізингу в Україні та державного регулювання і підтримки лізингової галузі в кризовий та посткризовий періоди;

- розроблено рекомендації з оцінювання та управління фінансовими ризиками лізингових компаній в межах сучасної системи ризик-менеджменту, що сприятиме підвищенню їхньої фінансової стійкості в довгостроковому періоді;

- розроблено економіко-математичну модель управління грошовими потоками лізингової компанії та комп'ютерну програму її реалізації [22].

Розробленню теоретико-методологічних основ та практичних рекомендацій, спрямованих на формування механізму антикризового управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в економіці України було присвячено дисертаційну роботу Рудик Ольга Романівни. В роботі було перевірено існування зв'язку між рівнем волатильності фінансових коефіцієнтів та рівнем їхньої інформаційної цінності як індикаторів кризи та розроблено теоретико-ігрову модель оцінювання впливу плеча фінансового важеля щодо відношення постійних витрат до змінних на фінансовий стан господарюючого суб'єкта [30].

Чимирис Станіслав Васильович присвятив свою дисертацію комплексу питань, пов'язаних з розробкою загальної концепції адаптивного антикризового управління фінансовими ресурсами торговельних підприємств та побудови системи адаптивного антикризового управління ризиком, розробкою та реалізацією методики оцінки ступеня адаптивності управління фінансовими ресурсами торговельних підприємств. Зокрема було:

- удосконалено понятійно-категоріальний апарат, а саме: "фінансові ресурси", "управління фінансовими ресурсами", "адаптивне антикризове

управління фінансовими ресурсами торговельних підприємств", "ризик", "евентологічний ризик";

- здійснено моніторинг стану фінансових ресурсів торговельних підприємств на основі аналізу діяльності підприємств роздрібної торгівлі в Україні і зокрема Донецькій області та проведено аналіз ступеня адаптивності антикризового управління фінансовими ресурсами торговельних підприємств за допомогою бальної оцінки показників стану фінансових ресурсів;

- розроблено показник ЕСААУЕР з метою оцінки ефективності системи адаптивного антикризового управління фінансовими ресурсами торговельних підприємств, а його апробація на сукупності торговельних підприємств довела можливість підвищення ефективності управління евентологічним ризиком від 30% до 60%;

- вирішено проблему прогнозування евентологічного ризику за допомогою методу стрес-тестування, використання якого дозволило розробити прогнозний індикатор - ПІСТЕР, застосування якого допоможе торговельному підприємству прогнозувати різні сценарії виникнення стрес-подій з метою підвищення якості його адаптивного антикризового управління [47].

Дисертація Жежерун Юлії Володимирівна була виконана на тему «Антикризове управління фінансовою стійкістю банківської системи» в межах якої автором було:

- розкрито економічну сутність понять «криза в банку», «криза банківської системи», «антикризове управління фінансовою стійкістю банківської системи»;

- розроблено науково-теоретичні положення забезпечення фінансової стійкості банківської системи; поглиблено методологічні положення антикризового управління фінансовою стійкістю банківської системи;

- проаналізовано методи та моделі оцінки фінансової стійкості банківської системи; проведено оцінювання антикризового управління на підставі показників фінансової стійкості банківської системи України;

- проведено оцінку антикризових заходів Національного банку України щодо забезпечення фінансової стійкості банківської системи;
- обґрунтовано рекомендації щодо вдосконалення вибору та реалізації заходів антикризового управління фінансовою стійкістю банківської системи;
- розвинуто методичні засади реалізації упереджувального антикризового управління з використанням економетричних моделей діагностування банківської кризи на ранніх етапах її прояву;
- розроблено методику оцінювання уразливості банківської системи у стресових ситуаціях [7].

Банківській тематиці була також присвячена дисертація Зверякова Олександра Михайловича на тему «Формування системи антикризового управління фінансовою стійкістю банків», в якій було:

- визначено концептуальні підходи до формування системи антикризового управління фінансовою стійкістю банків, які ґрунтуються на виокремленні мета-, макро-, мікрорівнів управління; структуруванні чинників, що впливають на складові системи; методологічних засадах та інфраструктури забезпечення ефективного функціонування системи;
- обґрунтовано теоретичні засади до визначення та розрахунку загального показника рівня забезпечення ресурсною базою банків, який передбачає комплексний підхід у визначенні раціональних каналів залучення коштів та їх розміщення в дохідні активи та дозволяє провести оптимізацію та структуризацію ресурсів задля реалізації стратегії антикризової фінансової стійкості;
- розроблено методичний підхід до визначення глибини кризових явищ для прогнозування потенційного банкрутства;
- удосконалено методичний підхід до реалізації ризик-орієнтованого нагляду для формування засад випереджальної антикризової системи управління фінансовою стійкістю банків;
- запропоновано науково-методичний підхід до визначення адекватності оцінки якості кредитного портфеля та рівня кредитного ризику, що

ґрунтується на визначенні показника маржинального чистого процентного доходу;

- удосконалено процес стрес-тестування ризику втрати фінансової стійкості банків в умовах асиметрії інформації. Надано характеристику основним структурним компонентам складання звіту про фінансову стійкість банків [9].

Іншій категорії фінансових установ, а саме страховим компаніям приділив увагу у своїй дисертації Литвин Антон Валерійович. Його роботу присвячено дослідженню методологічних аспектів моделювання процесів антикризового фінансового управління в діяльності страховиків України. Ним було реалізовано новий підхід до вирішення наукового завдання вдосконалення антикризового фінансового управління в українських страхових компаніях шляхом розробки комплексу економіко-математичних моделей виявлення ознак фінансової кризи, а також імітаційної моделі діяльності страховика, що дозволяє поєднати прогнозування кризових явищ, тестування заходів реагування на кризу та навчання з досвіду антикризового фінансового управління. На основі застосування методу опорних векторів, дерев рішень та логістичної регресії розроблено моделі, що дозволяють з високою точністю виявляти ознаки фінансової кризи в страхових компаніях. Побудовано імітаційну модель діяльності страховика, в яку інкорпоровано моделі виявлення ознак фінансової кризи, що використовується для проведення сценарного аналізу з метою оцінки ефективності заходів антикризового управління та містить доступний користувацький інтерфейс для сприяння навчанню з досвіду антикризового управління. На підставі результатів дослідження окреслено шляхи підвищення результативності антикризового фінансового управління в страхових компаніях із використанням економіко-математичних моделей [14].

Проблема антикризового управління в банківському секторі також була присвячена дисертація Жовтанецької Ярини Всеволодівни. В роботі було розкрито суть, характерні ознаки, цілі та завдання антикризового управління фінансовою діяльністю банків. Розглянуто види, етапи, моделі банківських

криз та складові механізму антикризового управління. Запропоновано методичні підходи до обґрунтування управлінських рішень щодо реалізації антикризових заходів, здійснено аналіз і оцінку фінансової діяльності банків України в контексті виявлення кризових явищ, оцінено ефективність антикризового управління, сформульовано комплексний підхід до діагностики кризових явищ у діяльності банківських установ. Визначено напрями вдосконалення механізму антикризового управління фінансовою діяльністю банків шляхом розробки превентивних та реактивних заходів, використанням економетричних моделей для прогнозування основних показників фінансової діяльності банків, розроблено концептуальну схему фінансової стратегії антикризового управління в банківському секторі [8].

Згодом фокус науковців було зміщено до рівня звичайних підприємств. Зокрема мова йде про дисертацію Силкіна Олександра Сергійовича «Антикризове управління у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства». Його робота присвячена вирішенню наукового завдання, що полягає в розробленні теоретично-методичних засад щодо формування та функціонування антикризового управління у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також обґрунтування практичних рекомендацій щодо його застосування. Доведено, що будь-який вид кризи в кінцевому результаті призводить до утворення саме фінансової кризи. Представлено узагальнену, за результатами дослідження, класифікацію фінансових криз підприємства, в якій авторською позицією являється класифікація за видом управління (фінансові кризи, що спричинені: неефективним управлінням персоналом; антикризовим управлінням; плануванням; управлінням маркетингом; управлінням фінансами). Сформовано теоретичне підґрунтя реалізації антикризового управління в процесі забезпечення фінансової безпеки підприємства, ключове місце в якому займає дослідження такого поняття як «фінансова криза». Виділено основні вимоги, яким повинна відповідати система забезпечення фінансової безпеки підприємства, базові положення механізму її забезпечення, функції, принципи, фінансові інструменти [31].

У дисертаційній роботі Зленко Наталії Валеріївни узагальнено теоретичні аспекти антикризового управління суб'єктів підприємництва та визначено елементи їх системи антикризового управління. Визначено поняття та склад елементів фінансового механізму антикризового управління суб'єкта підприємництва. Визначено компоненти фінансового механізму антикризового управління суб'єктом підприємництва. Узагальнено методичні підходи до аналізу фінансових індикаторів суб'єктів підприємництва в системі антикризового управління. Виявлено сучасні кризові тенденції суб'єктів підприємництва машинобудівної галузі та здійснено аналітичну оцінку фінансових індикаторів суб'єктів підприємництва машинобудівної галузі в системі антикризового управління. Розроблено методичний підхід до визначення складу фінансових індикаторів оцінки адаптаційного потенціалу суб'єктів підприємництва. Розроблено методичний підхід до оцінки адаптаційного потенціалу суб'єктів підприємництва як ключового елементу фінансового механізму антикризового управління. Обґрунтовано інструментарій фінансового механізму антикризового управління суб'єктом підприємництва [10].

Таким чином захищені в Україні протягом останніх років дисертаційні роботи з питань антикризового фінансового управління мали як загальне, так і галузеве спрямування (банки, страхові компанії, лізингові компанії, торговельні підприємства, швейні підприємства). В той же час врахування специфіки ІТ галузі розкрито не було.

1.2. ІТ-бізнес: фінансово-управлінський аспект

Термін «інформаційна технологія» вперше було використано у статті Г. Лейвітта і Т. Уіслера, опублікованій у Harvard Business Review у 1958 році. Автори зазначили, що дане поняття поки не має єдиної усталеної назви і назвали її «інформаційною технологією» (ІТ). З позиції авторів інформаційна технологія складається з кількох пов'язаних між собою частин:

- техніки швидкої обробки великих обсягів інформації, і її втіленням є високошвидкісний комп'ютер;
- застосування статистичних і математичних методів до проблем прийняття рішень. Вона представлена математичним програмуванням і дослідженням операцій;
- моделювання мислення вищого порядку за допомогою комп'ютерних програм [53].

Термін інформаційна технологія в Україні було закріплено на законодавчому рівні в Законі України «Про Національну програму інформатизації» в такій редакції: «Інформаційна технологія - цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування» [28]. При цьому у національному стандарті України ДСТУ 5034:2008 «Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять» зазначено, що інформаційні технології – це сукупність методів, процесів і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний процес, що забезпечує виконання технологічних операцій над інформацією [19]. Визначення інформаційної технології як технологічного процесу, предметом перероблення й результатом якого є інформація сформульоване у ДСТУ 2226-93 «Автоматизовані системи. Терміни та визначення» [1]. У документі ДСТУ 2481-94 «Системи оброблення інформації. Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення» розкривається поняття «інтелектуальна інформаційна технологія» як узагальнене поняття, яке описує виконання функцій збирання, зберігання, оброблення, передавання та використання знань [32]. Вживається термін знання для акценту на корисній інформації, отриманій через навчання і досвід.

На основі узагальнення підходів під інформаційною технологією автор пропонує розглядати «сукупність засобів, методів, прийомів, способів об'єднаних для створення, отримання, обробки, накопичення, зберігання, відображення, застосування, передавання, розповсюдження, знищення,

захисту інформації; що може бути використана в етичних чи неетичних цілях з метою отримання комерційної, фінансової, економічної, репутаційної чи споживчої вигоди» [28].

Діяльність ІТ компаній відповідно до КВЕД віднесена до розділу 62 «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» [11] та включає види діяльності з надання експертної оцінки у сфері інформаційних технологій, а саме: розроблення, модифікацію, тестування і технічну підтримку програмного забезпечення, планування та проектування інтегрованих комп'ютерних систем, які поєднують апаратні засоби, програмне забезпечення та комунікаційні технології; керування й обслуговування комп'ютерних систем клієнтів та/або оброблення даних та іншу професійну діяльність у сфері інформаційних технологій.

Більша деталізація передбачає виділення таких класів як:

1) Комп'ютерне програмування:

- розроблення структури та контенту та/або розроблення системи команд, необхідних для створення та виконання: системного програмного забезпечення (у т.ч. оновленого й актуалізованого) прикладних програм (у т.ч. оновлених і актуалізованих), баз даних веб-сайтів;

- налаштування програмного забезпечення, тобто модифікацію та конфігурацію існуючих програмних додатків, таким чином, щоб воно функціонувало в рамках інформаційної системи клієнта

2) Консультування з питань інформатизації, що передбачає планування та проектування інтегрованих комп'ютерних систем, які поєднують апаратні засоби, програмне забезпечення та комунікаційні технології. Ці послуги можуть також включати навчання користувачів цих систем.

3) Діяльність із керування комп'ютерним устаткуванням через керування й експлуатацію комп'ютерних систем клієнтів та/або засобів оброблення даних таким чином, щоб вони функціонували в рамках інформаційної системи клієнта.

4) Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем, що включає іншу діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем, а також не класифікованих вище послуг, таких як:

- відновлення комп'ютерів після ушкодження;
- установлення (настроювання) персональних комп'ютерів.
- інсталяцію програмного забезпечення, які не пов'язані із торгівлею комп'ютерною технікою.

Як зазначає Лоскоріх Г.Л. у своїй дисертації «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств сфери ІТ» [15] найпопулярнішим кодом КВЕД, який визначає основну сферу діяльності в сфері ІТ є «62.01 Комп'ютерне програмування», а на другому місці за рівнем популярності залишаються «62.02 Консультування з питань інформатизації».

Досить вдале з нашої позиції порівняння ІТ сфери з традиційною сферою промисловості було зроблено Чижов В.А. (табл. 1.2) [42].

Таблиця 1.2.

Специфічні ознаки ІТ підприємств з позицій фінансового управління

Ознака	Підприємства промислових видів діяльності	ІТ-підприємства
Структура собівартості продукції (послуг)	Матеріаломістка (близько 60-70% матеріальні витрати)	Зарплатомістка (до 80% витрат – компенсації співробітникам)
Рівень оплати праці персоналу	Диференційований в залежності від виду економічної діяльності, характеризується відсутністю значних відхилень від середнього по країні	Високий, значно перевищує оплату праці персоналу промислових підприємств (США – 100 тис.дол/рік, Україна – 35 тис.дол/рік)
Валютна структура доходів	Переважно в національній валюті	Переважно в у вільноконвертованій валюті
Особливості залучення фінансового капіталу	Фінансування діяльності переважно за рахунок власних джерел та довгострокових позик	Лідери ІРО, простота залучення інвестицій через ІРО, зростання іноземного інвестування у розвиток ІТ

Джерело: узагальнено на основі [42]

Щодо класифікацію власне ІТ-підприємств досить вдалою є класифікація представлена Кушимовою І.С. [13], що пропонує здійснювати

класифікацію ІТ-підприємств за такими ознаками: замовник; види проєктів, що виконуються; модель організації бізнесу; джерела фінансування (табл. 1.3). Наведену класифікацію ми доповнили ознакою, що стосується системи оподаткування.

Таблиця 1.3

Удосконалена класифікація ІТ-підприємств

№ з/п	Класифікаційна ознака	Вид	Характеристика
1.	Замовник	Продуктове	Займається розробкою та продажем власних продуктів
		Сервісне	Орієнтоване на аутсорсинг, яке займається розробкою програмного забезпечення для зовнішнього замовника
		Сервісно-продуктове	Займається розробкою власних продуктів та отримує замовлення від зовнішніх контрагентів
2.	Види проєктів, що виконуються	Які займаються наданням послуг з програмування	Спеціалізуються на наданні послуг з питань інформатизації, керування комп'ютерним устаткуванням
		Які займаються розробкою продуктів	Спеціалізуються на розробці, модифікації, тестуванні програмного забезпечення
3.	Модель організації бізнесу	У яких всі ресурси спрямовані на один проєкт	
		З чітким поділом приналежності ресурсів до конкретного проєкту	
		У яких одні і ті ж ресурси використовуються на різні проєкти	
4.	Джерела фінансування	Орієнтовані на власні джерела фінансування (>80 %)	
		Орієнтовані на позикові джерела фінансування (>80 %)	
		Орієнтовані на збалансування джерел фінансування	
5.	Напрями інвестування активів	Орієнтовані на інвестиції в необоротні активи, зокрема права інтелектуальної власності (>80 %)	
		Орієнтовані на інвестиції в оборотні активи, зокрема дебіторська заборгованість за послуги (>80 %)	
		Орієнтовані на збалансування інвестицій в необоротні та оборотні активи	
6.	Система оподаткування*	Загальна система	
		Спрощена система	
		Дія.Citi	

Джерело: побудовано на основі [13; 15, 34]

Спрощена система оподаткування — особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів,

встановлених Податковим Кодексом України, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених цією главою, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Дія.City — це унікальний правовий та податковий простір для ІТ-бізнесу в Україні, що має на меті дати компаніям та стартапам дієві інструменти для інтенсивного розвитку, масштабування та капіталізації.

При цьому податковий простір Дія.City включає [49]:

- 1) Спеціальні ставки для працівників ІТ-компаній:
 - 5% податку на дохід фізичних осіб;
 - єдиний соціальний внесок у розмірі 22% від мінімальної заробітної плати;
 - військовий збір у розмірі 1,5%.
- 2) Корпоративний податок для компаній через можливість вибирати між 18% податку на прибуток та 9% податок на виведений капітал.
- 3) Для стимулювання інвестицій:
 - 0% на дохід фізичних осіб як дивіденди, які нараховані компанією-резидентом за умови їх виплати не частіше 1 разу на 2 роки;
 - податкова знижка (з ПДФО) на суму інвестицій в українські стартапи.

Щодо причин кризи для ІТ підприємств, то Чижов В.А представив власну класифікацію причин за ступенем керованості:

1) Некеровані (об'єктивні). Серед некерованих причин кризи у ІТ-підприємствах було виділено: дефіцит висококваліфікованого персоналу на ринку праці, його фінансова недоступність, відтік некваліфікованих кадрів з країни, неієздатність національної системи освіти задовольняти попит суб'єктів господарювання в сфері ІТ, зростання розриву між необхідними знаннями та вміннями. Крім того причиною кризових проявів у ІТ-підприємствах може виступати недостатній попит на ІТ-послуги на внутрішньому ринку.

2) Керовані (суб'єктивні). Серед керованих причин, що впливають на появу кризи на підприємствах всіх видів економічної діяльності, було

виокремлено: недостатній потенціал менеджменту до реагування на ринкові зміни та їх передбачення, корпоративні конфлікти; лояльність ключових заінтересованих осіб; низький рівень управління безперервністю бізнесу та ключовими бізнес-процесами створення цінностей; нестійкість клієнтської бази та обмежені можливості її розширення [42].

Ми погоджуємося з автором, що ключовим ресурсом ІТ-підприємств є висококваліфікований персонал, а виходячи з цього переважна більшість керованих причин кризи визначається саме можливостями його залучення та утримання: плинність (або дефіцит) висококваліфікованих кадрів у компанії; недостатній рівень інвестування у персонал; взаємовідносини з рекрутинговими агенціями, пасивна політика найму та навчання персоналу. Надкоротка тривалість технологічного циклу у ІТ-сфері та швидкість змін програмного забезпечення провокує кризу у разі невідповідності компанії цим змінам, а ризик втрати клієнтів, у значному ступені, зумовлений несвоєчасністю надання послуг та ІТ-рішень [42].

Серед причин фінансової кризи на підприємстві також може бути:

1) втрата довіри. Яскравим прикладом є дочірня компанія згаданої «AIG» «Chartis», що втратила близько [24]:

– 200 тис. дол. США за привласнення її співробітником конфіденційної інформації;

– 980 тис. дол. США за доступ хакерів до прізвищ і номерів кредитних карток 480 000 клієнтів під час злому комп'ютерних систем 26 готелів;

– 250 тис. дол. США за порушення права на приватне життя після оприлюднення конфіденційних даних 42 000 студентів;

– 400 тис. дол. США за втрату інформації про медичну страховку та номера соціального страхування.

2) порушення моральних звичаїв. Широковідомим став факт порушення партнерських відносин з китайською компанією Foxconn, на фабриках якої збиралися пристрої для Apple та Microsoft, внаслідок деспотичних умов праці персоналу, які призвели до суїциду робітників у 2010 році. Невдалими

виявилися і авторитетні спроби засновника Apple урегулювати ситуацію, капіталізація компанії суттєво впала, а ключові стейкхолдери відмовилися співпрацювати з Foxconn [59, с. 372].

3) воєнний конфлікт. Яскравим прикладом є російський ІТ бізнес в Україні. Навесні 2022-го в Україні налічувалося понад 60 популярних програмних бізнес-продуктів, розроблених у Росії чи росіянами, підрахували активісти ReplaceRUwithUA. Це спільна ініціатива Мінцифри, дата-компанії «Опендатабот» та Netpeak Group Артема Бородатюка, до якої входить і Saldo Apps. Один із найбільших у списку – створений ще на початку 90-х софт для бухгалтерії та управління підприємством «1С».

Бізнеси, що працюють вже давно, вклали великі гроші в налаштування «1С» під свої потреби, навчили працівників і тепер не хочуть пускати роботу на вітер. За прогнозами ReplaceRUwithUA, що за оптимістичним сценарієм кількість користувачів російського бухгалтерського програмного забезпечення планомірно зменшуватиметься на 20% щороку. Дещо схожою є ситуація українського ІТ бізнесу в Росії [37].

1.3. Особливості антикризового фінансового менеджменту в ІТ

Незважаючи на традиційний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємств у наукових дослідженнях різних періодів, сучасні економічні процеси мають досить значну нематеріальну складову. Домінування інформаційних, інноваційних чи інтелектуальних факторів, що забезпечують конкурентоспроможність підприємств на локальному чи глобальному ринках, визначає нові способи аналізу ефективності їх діяльності. Особливість інформації як економічного ресурсу визначає специфічні характеристики створюваних на її основі товарів: інтелектуальної власності, інформаційних продуктів, інтелектуальних благ [36].

Існуючий підхід до формування та реалізації стратегії антикризової діяльності ІТ-підприємств, в тому числі і у фінансовій сфері, передбачає виділення таких його елементів [42]:

1) Мета: забезпечення безперервності фінансування діяльності ІТ підприємств через своєчасне реагування на надзвичайні ситуації,

2) Суб'єкти – власники та менеджмент.

3) Об'єкт: протидія загрозам, що можуть бути розмежовані у такі групи (рис. 1.1):

- загрози, пов'язані з несприятливими подіями природного, техногенного та соціального характеру;

- загрози, пов'язані з діяльністю терористів та осіб, які здійснюють злочини;

- загрози, пов'язані з діяльністю провайдерів / партнерів

- загрози, пов'язані зі збоями, відмовами, руйнуванням, пошкодженням програмних та /або технічних засобів;

- загрози, пов'язані з діяльністю внутрішніх та зовнішніх порушників інформаційної безпеки;

- загрози, пов'язані з невідповідністю вимогам наглядових і регулюючих органів, чинному законодавству.

4) Інструменти: основними інструментами реалізації існуючої стратегії антикризової діяльності ІТ-підприємств визначають такі:

- план управління інцидентами;

- план забезпечення безперебійності бізнес-процесів;

- план відновлення бізнес-процесів у разі нештатних ситуацій;

- план діяльності у надзвичайних ситуаціях.

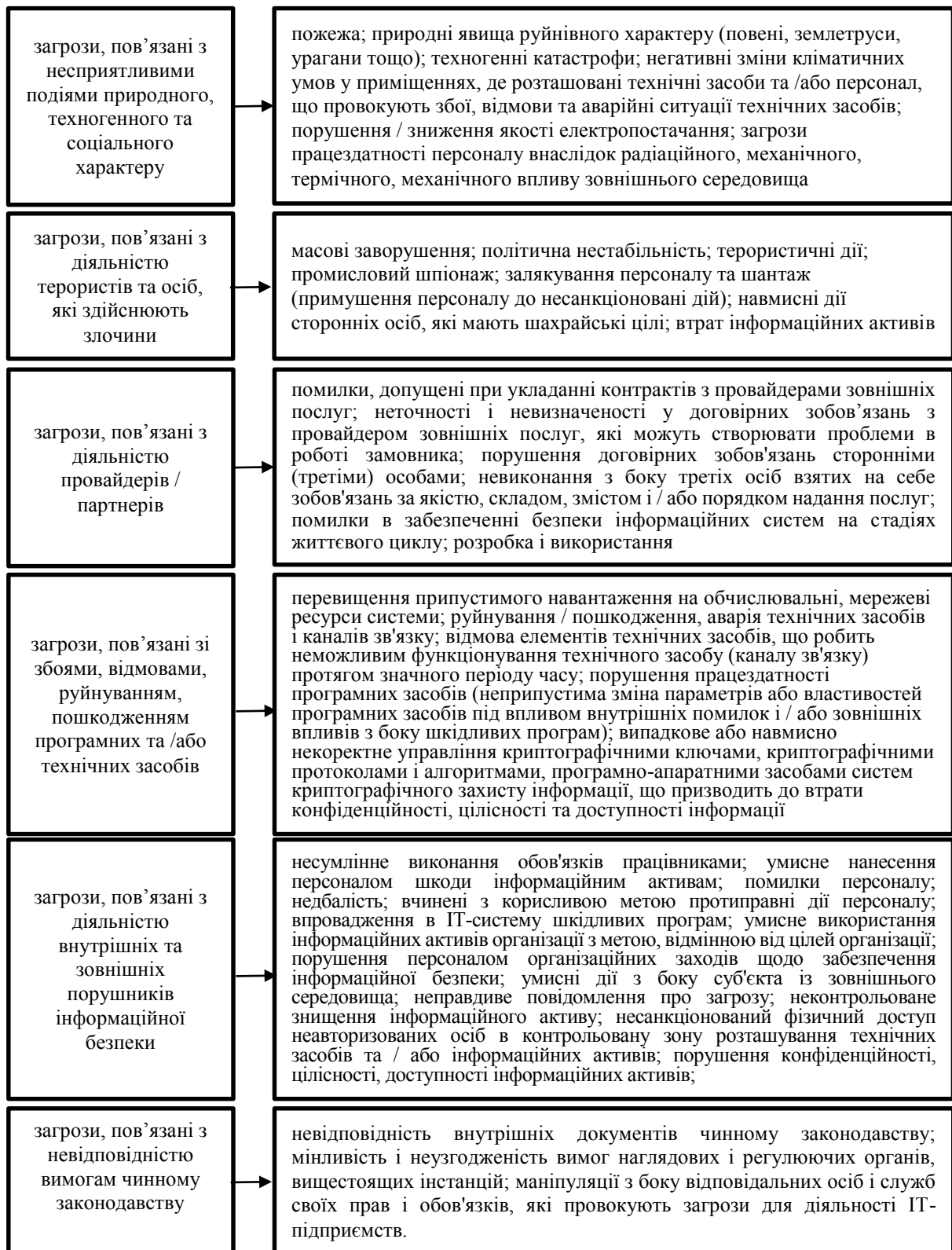

Рис. 1.1. Види загроз діяльності ІТ бізнесу [42]

5) Етапи реалізації стратегії (рис. 1.2).

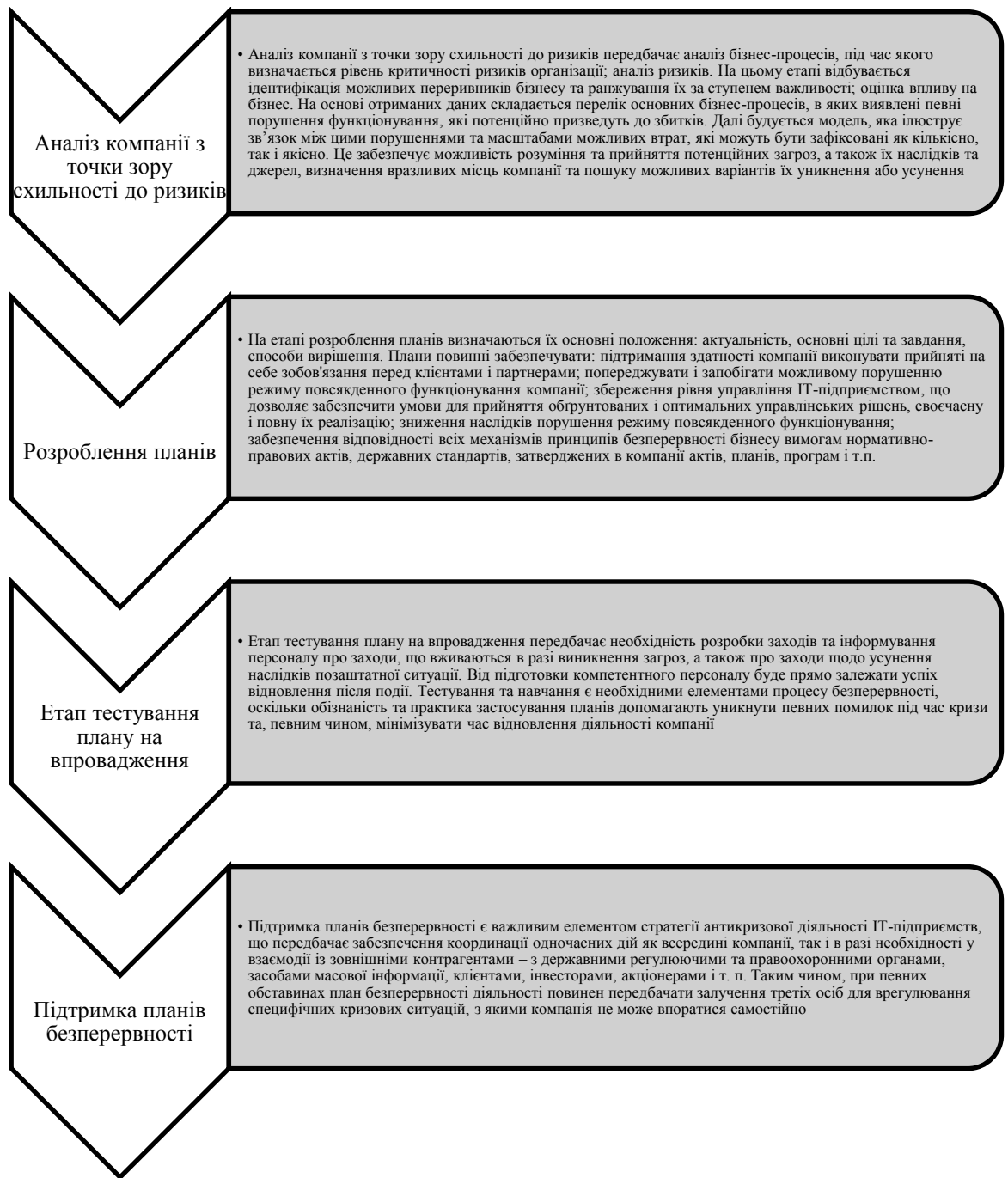

Рис. 1.2. Етапи реалізації антикризової стратегії IT підприємства

Ми погоджуємось з думкою Чижова В.А. Стратегія антикризової діяльності IT-підприємств повинна враховувати наступні особливості (рис. 1.3.):

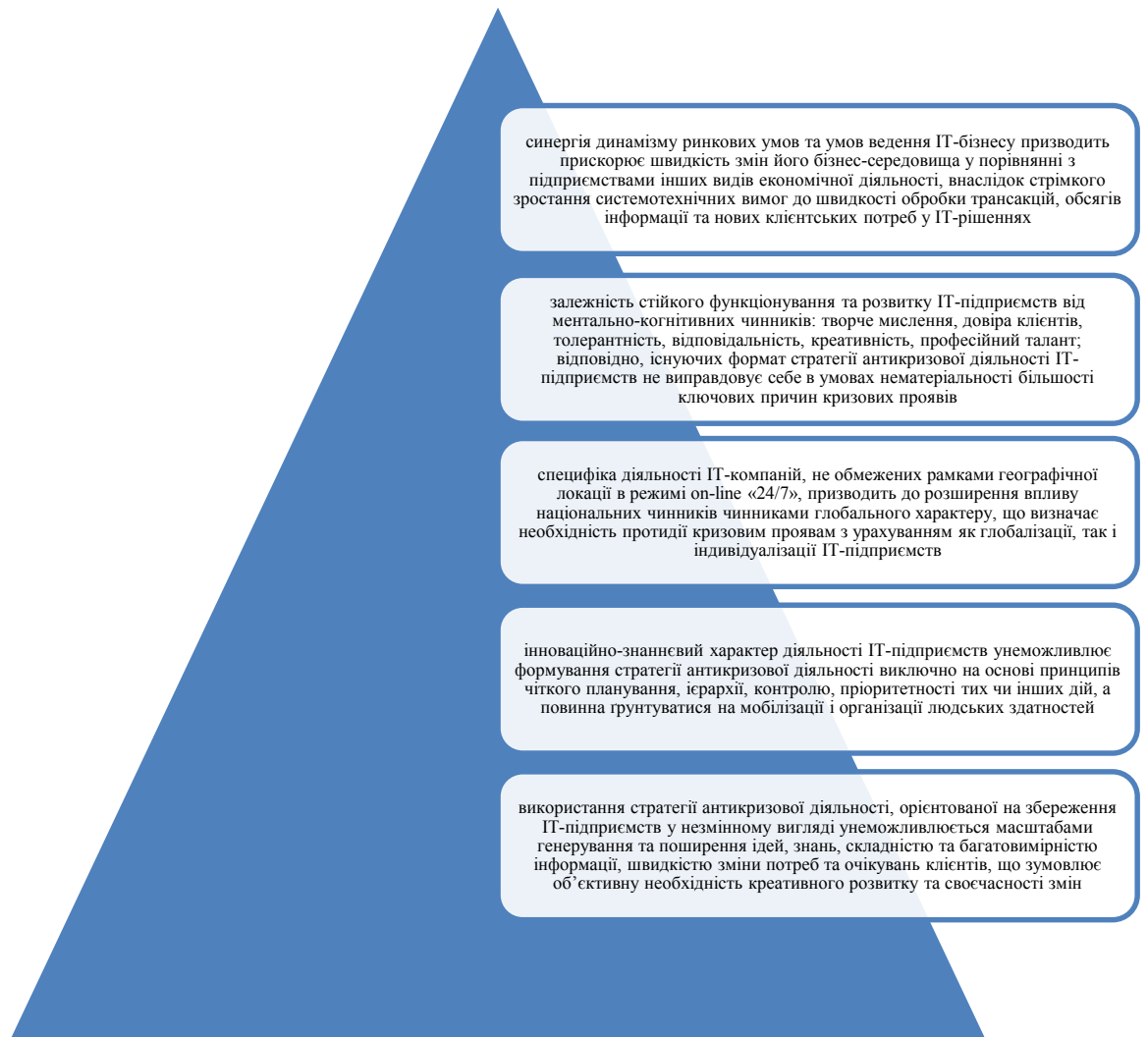

Рис. 1.3. Особливості IT, що мають бути враховані в антикризовій діяльності

Таким чином, антикризове фінансове управління в IT-галузі має свої особливості, оскільки інформаційні технології супроводжуються швидкими змінами, великою конкуренцією та високим ступенем невизначеності.

Зокрема слід відмітити:

1) Гнучкість бюджетування: в IT-галузі важливо мати гнучкі процеси бюджетування. Технології стрімко розвиваються, і вимоги клієнтів можуть змінюватися. Фінансовий менеджмент має бути готовим адаптуватися до змін і перерозподіляти ресурси відповідно до нових потреб.

2) Управління ризиками: IT-індустрія пов'язана зі значними ризиками, такими як системні збої, кібератаки, зміни на ринку тощо. Антикризове

фінансове управління має враховувати ці ризики та розробляти стратегії управління ними, включаючи страхування, контракти з постачальниками послуг, резервування фінансових ресурсів та інші заходи.

3) Інвестиції в дослідження та розробки: в IT-індустрії необхідно постійно інвестувати в дослідження та розробку нових технологій, щоб залишатися конкурентоспроможними. Антикризове фінансове управління має визначати оптимальний рівень інвестицій в IT-інновації, забезпечуючи при цьому стабільність фінансового стану компанії.

4) Антикризове управління проектами: багато проектів в IT-індустрії мають високий ступінь складності та невизначеності, що вимагає застосування проектного підходу.

Висновки розділу 1

За результатами проведеного у першому розділі магістерської роботи дослідження можна сформулювати такі висновки:

1. Питання антикризового фінансового управління становлять значний науковий інтерес, свідченням чого є 13 захищених дисертацій з цієї проблематики. Серед цих робіт слід виділити докторську дисертацію «Антикризове управління фінансами підприємств» авторська Терещенка Олега Олександровича, що стала фундаментом подальших досліджень в цій сфері. В переважній більшості роботи були виконанні за науковою спеціальністю 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (08.04.01 - Фінанси, грошовий обіг і кредит), меншою мірою за спеціальністю 08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) (08.06.01 - Економіка, організація і управління підприємствами).

В цілому увага науковців була присвячена загальним та галузевим питанням антикризового фінансового менеджменту, зокрема у сфері

банківської та страхової діяльності, оминаючи галузь інформаційних технологій.

2. Діяльність ІТ компаній відповідає Розділу 62 КВЕД «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» та включає комп'ютерне програмування, консультування з питань інформатизації, діяльність із керування комп'ютерним устаткуванням. Встановлено, що специфічними з позицій фінансового управління є структура собівартості, рівень оплати праці, валютна структура. Удосконалено класифікацію ІТ компаній через додання нової ознаки – система оподаткування, відповідно до якої підприємства можуть бути на загальній системі, спрощеній системі та бути резидентом Дія.Сіті.

3. Існуючий підхід до формування та реалізації стратегії антикризової діяльності ІТ-підприємств, в тому числі і у фінансовій сфері включає: мету, об'єкт, суб'єкт, інструменти, та етапи реалізації стратегії. Серед особливостей антикризового фінансового менеджменту можна виділити гнучкість бюджетування, управління ризиками, інвестиції в розробки та дослідження та антикризове управління проектами.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ СФЕРИ ІТ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АКВЕЛОН УКРАЇНА»

2.1. Антикризова фінансова діагностика майнового потенціалу та джерел фінансування ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

ТОВ «Аквелон Україна» – аутсорсингова компанія, яка з 2000 року розробляє проекти для клієнтів по всьому світу, від невеликих стартапів до компаній зі списку Fortune 500. У 13 офісах по всьому світу компанія створює програмне забезпечення для великих корпоративних продуктів і додатків ML.

Офіс розвитку в Україні (м. Харків) був відкритий у листопаді 2008 року і на даний момент налічує понад 300 співробітників. На даний момент «Аквелон Україна» має офіси в Харкові, Дніпрі, Львові, Івано-Франківську та Гданську. Клієнтами підприємства є такі компанії, як Microsoft, Reddit, LinkedIn, GitHub, Amazon, Pinterest, Airbnb, Starbucks, T-Mobile, Intel, Nokia, Tideworks, Dropbox та багато інших.

Основними видами діяльності компанії є:

- 58.21 Видання комп'ютерних ігор (за даними системи Youcontrol ТОВ «Аквелон Україна» є лідером в цій сфері);
- 58.29 Видання іншого програмного забезпечення;
- 62.01 Комп'ютерне програмування;
- 62.02 Консультування з питань інформатизації;
- 63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність;
- 73.20 Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки.

Засновниками компанії є:

- 1) Deeveesive Corporation (Панама, внесок: 24 200 грн, 40%).

2) Дрейзін Сергій Юрійович (Сполучені Штати Америки, внесок: 18 150 грн, 30 %);

3) Коровкін Костянтин Володимирович (Сполучені Штати Америки, внесок: 18 150 грн, 30 %).

Вихідною точкою для аналізу діяльності ТОВ «Аквелон Україна» є оцінка активів, що характеризують майновий потенціал підприємства. Результати оцінки динаміки зміни активів ТОВ «Аквелон Україна» за 2020 - 2022 рр. представлено в таблиці 2.1. Графічна візуалізація динаміки активів ТОВ «Аквелон Україна» наведена на рис. 2.1.

Таблиця 2.1.

Горизонтальний аналіз активів ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Необоротні активи	802	3 269	3 725	2 923	364,46%
Оборотні активи	37 257	50 655	61 908	24 651	66,16%
Необоротні активи, утриманні для продажу та групи вибуття	0	0	0	0	-
Разом активів	38 059	53 924	65 633	27 574	72,45%
Робочий капітал	25 454	31 619	43 517	18 063	70,96%
Чисті активи	26 256	34 888	47 242	20 986	79,93%

З огляду на представлені дані можна зробити такі висновки:

- загальна вартість майна, що характеризує обсяг контрольованих ТОВ «Аквелон Україна» ресурсів, на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла на 27574 тис. грн., тобто на 72,45 %;

- загальна вартість чистих активів підприємства на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла на 20986 тис. грн., тобто на 79,93 %;

- вартість необоротних активів, які відображають обсяг ресурсів ТОВ «Аквелон Україна», що використовуються більше одного року, зросла на 2923 тис. грн., тобто на 364,46 %;

- вартість оборотних активів зросла на 24651 тис. грн., тобто на 66,16 %.

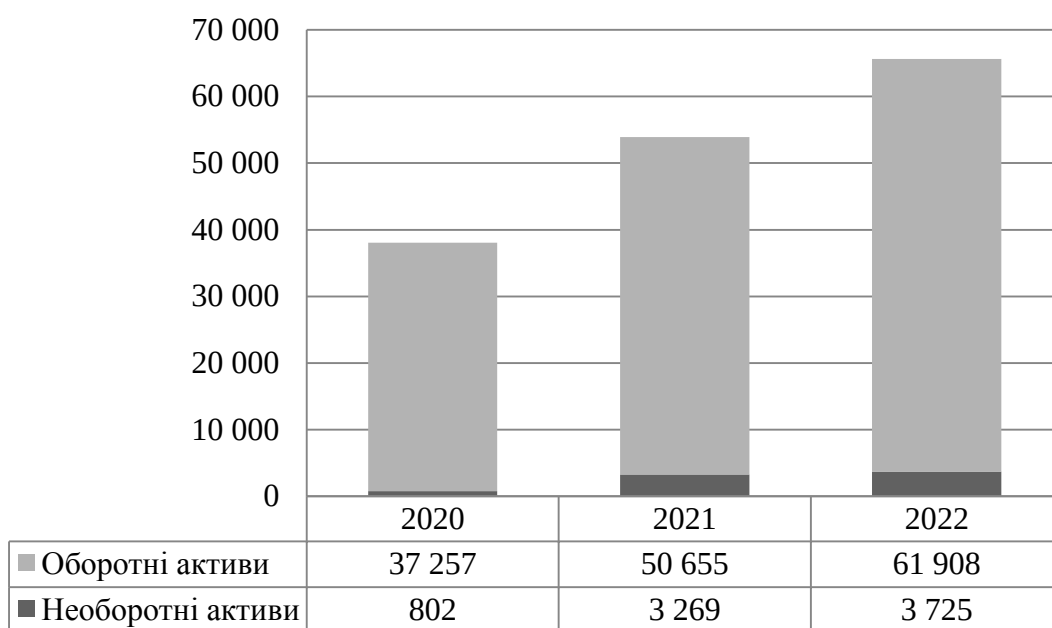

Рис. 2.1. Динаміка активів ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Не менш важливим є вивчення структурних змін, що відбулись у складі активів ТОВ «Аквелон Україна» протягом досліджуваного періоду (табл. 2.2), зокрема:

- питома вага необоротних активів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла з 2,11 % до 5,68 %, тобто на 3,57 в.п.;
- питома вага оборотних активів на кінець аналізованого періоду скоротилась з 97,89 % до 94,32 %, тобто на 3,57 в.п.;
- співвідношення необоротних активів до оборотних активів, що показує рівень ресурсомісткості діяльності, зросло з 0,02 до 0,06, тобто в 2,8 рази;
- питома вага нематеріальних активів у загальній сумі активів підприємства скоротилась з 0 % до 0 %, тобто на 0 в.п.;
- питома вага основних засобів у загальній сумі активів підприємства, що показують яка частка активів безпосередньо задіяна у виробництві, зросла з 2,1 % до 5,67 %, тобто на 3,57 в.п.;
- питома вага запасів у загальній сумі активів підприємства скоротилась з 91,55 % до 90,58 %, тобто на 0,96 в.п.;
- питома вага дебіторської заборгованості у загальній сумі активів підприємства скоротилась з 6,34 % до 3,74 %, тобто на 2,6 в.п.;

- питома вага грошових коштів та їх еквівалентів у загальній сумі активів підприємства скоротилась з 0,01 % до 0 %, тобто на 0 в.п..

Таблиця 2.2.

Структурні зміни в активах ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміни, п.с.	
				2021/2020	2022/2020
Необоротні активи, в.т.ч.:	2,11%	6,06%	5,68%	3,95	3,57
- нематеріальні активи	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
- основні засоби	2,10%	6,05%	5,67%	3,96	3,57
- довгострокові фінансові інвестиції	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Оборотні активи всього, в т.ч.:	97,89%	93,94%	94,32%	-3,95	-3,57
- запаси	91,55%	88,43%	90,58%	-3,12	-0,96
- дебіторська заборгованість	6,34%	5,20%	3,74%	-1,14	-2,60
- поточні фінансові інвестиції	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
- грошові кошти та їх еквіваленти	0,01%	0,31%	0,00%	0,30	0,00
Необоротні активи, утриманні для продажу та групи вибуття	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Разом активів	100,00%	100,00%	100,00%	-	-

За результатами аналізу динаміки необоротних активів ТОВ «Аквелон Україна» та рівня їх зносу (амортизації) протягом 2020 - 2022 рр. (табл. 2.3, 2.4), можна зробити такі висновки:

- загальна вартість нематеріальних активів, що характеризує інноваційність обраної стратегії розвитку ТОВ «Аквелон Україна», на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;

- загальна вартість основних засобів, що характеризують орієнтацію на створення матеріальних умов для розширення основної діяльності ТОВ «Аквелон Україна», на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла на 2923 тис. грн., тобто на 366,29 %;

- коефіцієнт амортизації нематеріальних активів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду не змінився;

- коефіцієнт зносу основних засобів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду скоротився з 0,9 до 0,76, тобто на 0,15.

Таблиця 2.3.

Горизонтальний аналіз необоротних активів ТОВ «Аквелон Україна» у
2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Нематеріальні активи	1	1	1	0	0,00%
<i>первісна вартість</i>	28	28	28	0	0,00%
<i>накопичена амортизація</i>	27	27	27	0	0,00%
Основні засоби:	798	3265	3721	2 923	366,29%
<i>первісна вартість</i>	8386	12627	15438	7 052	84,09%
<i>знос</i>	7588	9362	11717	4 129	54,41%
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0	0	0	-
Інші фінансові інвестиції	0	0	0	0	-

Таблиця 2.4.

Рівень зносу (амортизації) окремих категорій необоротних активів ТОВ
«Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміна	
				2021/2020	2022/2020
Коефіцієнт амортизації нематеріальних активів	0,96	0,96	0,96	0,00	0,00
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,90	0,74	0,76	-0,16	-0,15

Щодо змін у структурі необоротних активів ТОВ «Аквелон Україна» протягом досліджуваного періоду (табл. 2.5), то в цьому напрямі відбулись такі зміни:

- питома вага нематеріальних активів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. скоротилась з 0,12 % до 0,03 %, тобто на 0,1 в.п.;
- питома вага основних засобів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла з 99,5 % до 99,89 %, тобто на 0,39 в.п.;

- питома вага інших видів необоротних активів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. скоротилась з 0,37 % до 0,08 %, тобто на 0,29 в.п.

Таблиця 2.5.

Структурні зміни в необоротних активах ТОВ «Аквелон Україна» у
2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміни, п.с.	
				2021/2020	2022/2020
Нематеріальні активи	0,12%	0,03%	0,03%	-0,09	-0,10
Основні засоби:	99,50%	99,88%	99,89%	0,38	0,39
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Інші фінансові інвестиції	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Інші види необоротних активів	0,37%	0,09%	0,08%	-0,28	-0,29

За результатами аналізу динаміки оборотних активів ТОВ «Аквелон Україна» протягом 2020 - 2022 рр. (табл. 2.6), можна зробити такі висновки:

- загальна вартість запасів, що характеризує прагнення захистити грошові кошти ТОВ «Аквелон Україна» від знецінення внаслідок інфляції, на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла на 24610 тис. грн., тобто на 70,63 %;
- загальна вартість дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги) на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;
- загальна вартість дебіторської заборгованості за розрахунками за виданими авансами на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;
- загальна вартість дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. знизилась на 356 тис. грн., тобто на 21,47 %;
- обсяг грошових коштів та їх еквівалентів, що характеризують ліквідність активів, що характеризують ліквідність активів, на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінився.

Горизонтальний аналіз оборотних активів ТОВ «Аквелон Україна» у
2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Запаси	34842	47686	59452	24 610	70,63%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	0	0	0	0	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	0	0	0	0	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1658	1419	1302	-356	-21,47%
Інша поточна дебіторська заборгованість	755	1384	1152	397	52,58%
Поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	-
Гроші та їх еквіваленти	2	166	2	0	0,00%

Щодо структури оборотних активів ТОВ «Аквелон Україна» протягом досліджуваного періоду (табл. 2.7), то в цьому напрямі відбулись такі зміни:

- питома вага запасів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла з 93,52 % до 96,03 %, тобто на 2,51 в.п.;
- питома вага дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;
- питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками за виданими авансами ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;
- питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. скоротилась з 4,45 % до 2,1 %, тобто на 2,35 в.п.;
- питома вага грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. скоротилась з 0,01 % до 0 %, тобто на 0 в.п.

Структурні зміни в оборотних активах ТОВ «Аквелон Україна» у
2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміни, п.с.	
				2021/2020	2022/2020
Запаси	93,52%	94,14%	96,03%	0,62	2,51
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	4,45%	2,80%	2,10%	-1,65	-2,35
Інша поточна дебіторська заборгованість	2,03%	2,73%	1,86%	0,71	-0,17
Поточні фінансові інвестиції	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Гроші та їх еквіваленти	0,01%	0,33%	0,00%	0,32	0,00

За результатами аналізу ліквідності ТОВ «Аквелон Україна», що характеризує як поточний стан розрахунків, так і перспективний, протягом 2020 - 2022 рр. (табл. 2.8) можна зробити такі висновки:

- коефіцієнт поточної ліквідності зріс на 0,21 і на кінець звітного періоду відповідав рекомендованому значенню, що свідчить про достатність оборотних засобів для покриття поточних боргів ТОВ «Аквелон Україна»;

- коефіцієнт швидкої ліквідності, що характеризує яку саме частину поточних зобов'язань ТОВ «Аквелон Україна» може погасити не тільки за рахунок грошових коштів, але й майбутніх надходжень, знизився на 0,07 і на кінець звітного періоду не відповідав рекомендованому значенню.

- коефіцієнт абсолютної ліквідності, що показує негайну готовність ТОВ «Аквелон Україна» погасити поточні зобов'язання, не змінився і на кінець звітного періоду не відповідав рекомендованому значенню.

Аналіз ліквідності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник (рекомендоване значення)	Формула	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020
Коефіцієнт поточної ліквідності (>2)	(Оборотні активи)/(Поточні зобов'язання)	3,16	2,66	3,37	0,21
Коефіцієнт швидкої ліквідності (>1)	(Оборотні активи - Запаси)/(Поточні зобов'язання)	0,20	0,16	0,13	-0,07
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (>0,2)	(Грошові кошти)/(Поточні зобов'язання)	0,00	0,01	0,00	0,00

Отже, протягом 2020 - 2022 рр. майновий потенціал ТОВ «Аквелон Україна» зріс, про що свідчать розраховані вище показники динаміки та структури оборотних та необоротних активів, а також показники ліквідності.

Важливе місце в аналізі діяльності ТОВ «Аквелон Україна» відведено оцінці джерел фінансування. Дані щодо аналізу динаміки зміни основних складових капіталу протягом 2020 - 2022 рр. наведено в таблиці 2.9. Зокрема слід відмітити, що:

- обсяг власного капіталу ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 20986 тис. грн., тобто на 79,93 %;
- обсяг довгострокових зобов'язань та забезпечень ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінився;
- обсяг поточних зобов'язань та забезпечень ТОВ «Аквелон Україна», тобто які будуть погашені протягом операційного циклу або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, зріс на 6588 тис. грн., тобто на 55,82 %.
- сумарний обсяг фінансових ресурсів ТОВ «Аквелон Україна» у періоді, що аналізується, зріс на 27574 тис. грн., тобто на 72,45 %.

Таблиця 2.9.

Горизонтальний аналіз пасивів ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Власний капітал	26256	34888	47242	20 986	79,93%
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	-
Поточні зобов'язання і забезпечення	11803	19036	18391	6 588	55,82%
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	-
Разом пасивів	38059	53924	65633	27 574	72,45%

Графічна візуалізація динаміки пасивів ТОВ «Аквелон Україна» у 2022 - 2020 рр. наведена на рис. 2.2.

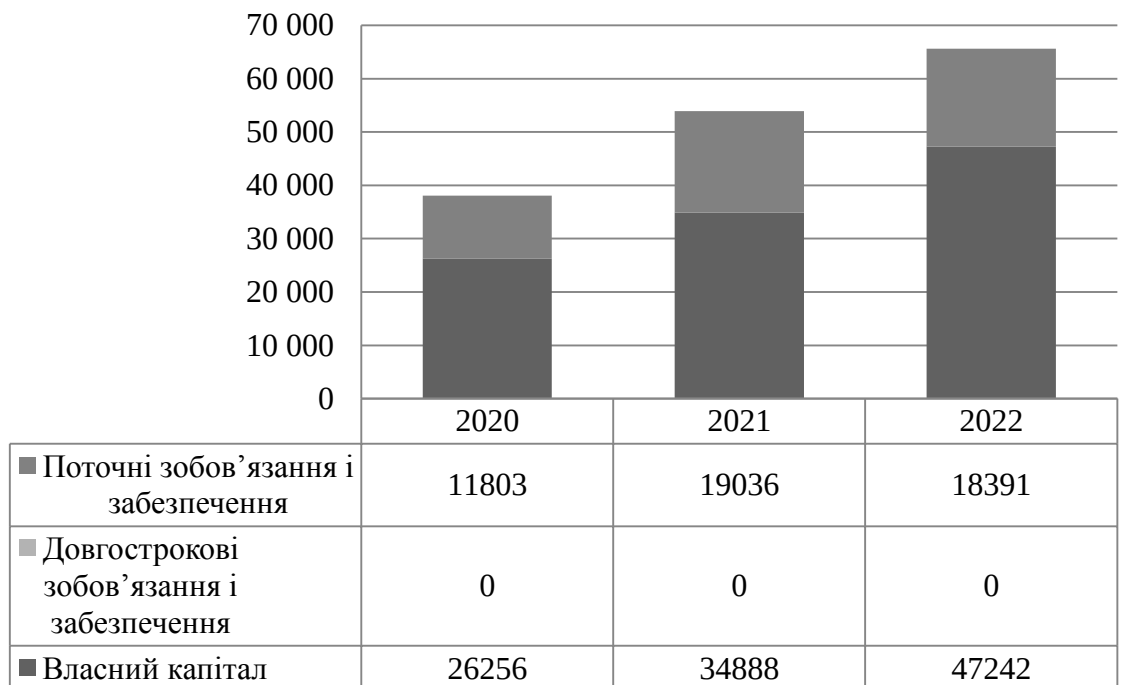

Рис. 2.2. Динаміка пасивів ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

В структурі джерел формування капіталу ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. відбулись такі зміни (табл. 2.10), відповідно до чого можна зробити такі висновки:

- питома вага власного капіталу на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла з 68,99 % до 71,98 %, тобто на 2,99 в.п.;
- питома вага довгострокових зобов'язань та забезпечень ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду не змінилась;
- питома вага поточних зобов'язань та забезпечень на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. скоротилась з 31,01 % до 28,02 %, тобто на 2,99 в.п.
- співвідношення власного капіталу до позикового та залученого на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросло з 2,22 до 2,57, тобто в 1,15 рази. При цьому слід зазначити, що таке співвідношення залежить, як від зовнішніх, так і внутрішніх факторів, та обумовлено специфікою діяльності ТОВ «Аквелон Україна».

Таблиця 2.10.

Структурні зміни у капіталі ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміни, п.с.	
				2021/2020	2022/2020
Власний капітал	68,99%	64,70%	71,98%	-4,29	2,99
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Поточні зобов'язання та забезпечення	31,01%	35,30%	28,02%	4,29	-2,99

За результатами аналізу динаміки власного капіталу ТОВ «Аквелон Україна» протягом 2020 - 2022 рр. (табл. 2.11), можна зробити такі висновки:

- обсяг зафіксованого в установчих документах ТОВ «Аквелон Україна» статутного капіталу на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінився;
- обсяг нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 20986 тис. грн., тобто на 80,11 %.

Таблиця 2.11.

Горизонтальний аналіз власного капіталу ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Зареєстрований (пайовий) капітал	60	60	60	0	0,00%
Капітал у дооцінках	0	0	0	0	-
Додатковий капітал	0	0	0	0	-
Резервний капітал	0	0	0	0	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	26196	34828	47182	20 986	80,11%

В структурі власного капіталу ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. відбулись такі зміни (табл. 2.12), відповідно до чого можна зробити такі висновки:

- питома вага зареєстрованого (пайового) капіталу ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду скоротилась з 0,23 % до 0,13 %, тобто на 0,1 в.п.;

- питома вага нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду зросла з 99,77 % до 99,87 %, тобто на 0,1 в.п..

Таблиця 2.12.

Структурні зміни у власному капіталу ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміни, п.с.	
				2021/2020	2022/2020
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,23%	0,17%	0,13%	-0,06	-0,10
Капітал у дооцінках	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Додатковий капітал	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Резервний капітал	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	99,77%	99,83%	99,87%	0,06	0,10

За результатами аналізу динаміки зобов'язань та забезпечень підприємства протягом 2020 - 2022 рр. (табл. 2.13), можна зробити такі висновки:

- обсяг поточної кредиторської заборгованості за товари (роботи, послуги) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 6591 тис. грн., тобто на 55,87 %;

Таблиця 2.13.

Горизонтальний аналіз зобов'язань та забезпечень ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, в т.ч.:	0	0	0	0	-
відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0	-
довгострокові кредити банків	0	0	0	0	-
довгострокові забезпечення	0	0	0	0	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	0	0	0	0	-
Поточні зобов'язання і забезпечення, в т.ч.:	11803	19036	18391	6 588	55,82%
короткострокові кредити банків	0	0	0	0	-
поточна кредиторська заборгованість:					
- за довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0	0	-
- за товари, роботи, послуги	11797	19036	18388	6 591	55,87%
- за розрахунками з бюджетом	0	0	0	0	-
- за розрахунками зі страхування	0	0	0	0	-
- за розрахунками з оплати праці	6	0	0	-6	-
- за одержаними авансами	0	0	0	0	100,00%
поточні забезпечення	0	0	0	0	-
доходи майбутніх періодів	0	0	0	0	-

Щодо структури зобов'язань та забезпечень ТОВ «Аквелон Україна» протягом досліджуваного періоду (табл. 2.14), то в цьому напрямі відбулись такі зміни:

Таблиця 2.14.

Структурні зміни у зобов'язаннях та забезпеченнях ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміни, п.с.	
				2021/2020	2022/2020
відстрочені податкові зобов'язання	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
довгострокові кредити банків	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
довгострокові забезпечення	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
довгострокові забезпечення витрат персоналу	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
короткострокові кредити банків	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
поточна кредиторська заборгованість:					
- за довгостроковими зобов'язаннями	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
- за товари, роботи, послуги	99,95%	100,00%	99,98%	0,05	0,03
- за розрахунками з бюджетом	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
- за розрахунками зі страхування	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
- за розрахунками з оплати праці	0,05%	0,00%	0,00%	-0,05	-0,05
- за одержаними авансами	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
поточні забезпечення	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
доходи майбутніх періодів	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Інші види зобов'язань та забезпечень	0,00%	0,00%	0,02%	0,00	0,02

- питома вага відстрочених податкових зобов'язань на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;

- питома вага довгострокових кредитів банків на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;

- питома вага короткострокових кредитів банків на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;

- питома вага поточних забезпечень на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;

- питома вага доходів майбутніх періодів на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась.

Аналіз обсягу складових поточної кредиторської заборгованості ТОВ «Аквелон Україна» у загальному обсягів зобов'язань та забезпечень протягом досліджуваного періоду дає підстави стверджувати про те, що:

- питома вага заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;

- питома вага заборгованості за товари (роботи, послуги) на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла з 99,95 % до 99,98 %, тобто на 0,03 в.п.;

- питома вага заборгованості за розрахунками з бюджетом на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;

- питома вага заборгованості за розрахунками зі страхування на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась;

- питома вага заборгованості за розрахунками з оплати праці на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. скоротилась з 0,05 % до 0 %, тобто на 0,05 в.п.;

- питома вага заборгованості за одержаними авансами на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. не змінилась.

Результати комплексної оцінки фінансової стійкості ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. представлені в таблиці 2.15. Дані таблиці свідчать, про те що:

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник (рекомендоване значення)	Формула	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020
Коефіцієнт концентрації власного капіталу ($>0,5$)	(Власний капітал)/(Активи)	0,69	0,65	0,72	0,03
Коефіцієнт фінансової залежності ($<2,0$)	(Активи)/(Власний капітал)	1,45	1,55	1,39	-0,06
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу ($<0,5$)	(Позиковий капітал)/(Активи)	0,31	0,35	0,28	-0,03
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	(Робочий капітал)/(Власний капітал)	0,97	0,91	0,92	-0,05

- коефіцієнт концентрації власного капіталу, що характеризує достатність власних коштів підприємства, зріс на 0,03 і на кінець звітного періоду відповідав рекомендованому значенню;

- коефіцієнт фінансової залежності знизився на 0,06 і на кінець 2022 р. відповідав рекомендованому значенню;

- коефіцієнт концентрації позикового капіталу знизився на 0,03 і на кінець 2022 р. відповідав рекомендованому значенню.

- коефіцієнт маневреності робочого капіталу знизився на 0,05.

Таким чином, на кінець досліджуваного періоду ТОВ «Аквелон Україна» залишалось фінансово стійким, про що свідчать значення розрахованих вище коефіцієнтів.

2.2. Антикризова фінансова діагностика ефективності діяльності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Для оцінки ділової активності ТОВ «Аквелон Україна» можуть бути використані, як якісні показники (якість продукції, репутація підприємства, взаємовідносини з контрагентами), так і кількісні, що характеризують динамічність та ефективність діяльності підприємства.

В даному пункті ми здійснимо аналіз доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. Результати аналізу динаміки доходів представлено в таблиці 2.16. Це дало можливість зробити такі висновки, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 122836 тис. грн., тобто на 82,82 %.

В структурі доходів ТОВ «Аквелон Україна» протягом досліджуваного періоду (табл. 2.17) відбулись такі зміни:

- питома вага чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду скоротилась з 100 % до 99,14 %, тобто на 0,86 в.п.;

- питома вага інших операційних доходів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду зросла з 0 % до 0,86 %, тобто на 0,86 в.п.;

Таблиця 2.16.

Горизонтальний аналіз доходів ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Чистий дохід від реалізації	148324	197357	271160	122 836	82,82%
Інші операційні доходи	0	0	2345	2 345	-
Дохід від участі в капіталі	0	0	0	0	-
Інші фінансові доходи	0	0	0	0	-
Інші доходи	0	0	0	0	-
Доходи (всього)	148324	197357	273505	125 181	84,40%

Таблиця 2.17.

Структурні зміни у доходах ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміни, п.с.	
				2021/2020	2022/2020
Чистий дохід від реалізації	100,00%	100,00%	99,14%	0,00	-0,86
Інші операційні доходи	0,00%	0,00%	0,86%	0,00	0,86
Дохід від участі в капіталі	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Інші фінансові доходи	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00
Інші доходи	0,00%	0,00%	0,00%	0,00	0,00

За результатами аналізу динаміки витрат підприємства протягом 2020 - 2022 рр. (табл. 2.18), можна зробити такі висновки:

Таблиця 2.18.

Горизонтальний аналіз витрат ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-131003	-174703	-246824	-115 821	88,41%
Адміністративні витрати	-8859	-10571	-11264	-2 405	27,15%
Витрати на збут	0	0	0	0	-
Інші операційні витрати	-468	-1129	-1129	-661	141,24%
Фінансові витрати	0	0	0	0	-
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	-
Інші витрати	-172	0	-351	-179	104,07%
Витрати (всього)	-140502	-186403	-259568	-119 066	84,74%

- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. знизилась на 115821 тис. грн., тобто на 88,41 %;

- адміністративні витрати ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. знизились на 2405 тис. грн., тобто на 27,15 %;

- інші операційні витрати ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. знизились на 661 тис. грн., тобто на 141,24 %;

- інші витрати ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. знизились на 179 тис. грн., тобто на 104,07 %.

В структурі витрат ТОВ «Аквелон Україна» протягом досліджуваного періоду (табл. 2.19) відбулись такі зміни:

Таблиця 2.19.

Структурні зміни у витратах ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Зміни, п.с.	
				2021/2020	2022/2020
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	93,24%	93,72%	95,09%	0,48	1,85
Адміністративні витрати	6,31%	5,67%	4,34%	-0,63	-1,97
Інші операційні витрати	0,33%	0,61%	0,43%	0,27	0,10
Інші витрати	0,12%	0,00%	0,14%	-0,12	0,01

- питома вага собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду зросла з 93,24 % до 95,09 %, тобто на 1,85 в.п.;

- питома вага адміністративних витрат ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду скоротилась з 6,31 % до 4,34 %, тобто на 1,97 в.п.;

- питома вага інших операційних витрат ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду зросла з 0,33 % до 0,43 %, тобто на 0,1 в.п.;

- питома вага інших витрат ТОВ «Аквелон Україна» на кінець аналізованого періоду зросла з 0,12 % до 0,14 %, тобто на 0,01 в.п..

Динаміка зміни фінансових результатів ТОВ «Аквелон Україна» протягом досліджуваного періоду представлена в табл. 2.20. Відповідно до наведених даних можна зробити такі висновки:

- валовий прибуток (збиток) ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 7015 тис. грн., тобто на 40,5 %;

- фінансовий результат від операційної діяльності ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 7423 тис. грн., тобто на 92,86 %;

- фінансовий результат до оподаткування ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 7244 тис. грн., тобто на 92,61 %;

- чистий фінансовий результат ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 5971 тис. грн., тобто на 93,55 %.

Таблиця 2.20.

Фінансові результати діяльності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022/2020	
				абс., тис. грн.	відн., %
Валовий прибуток (збиток)	17321	22654	24336	7 015	40,50%
Фінансовий результат від операційної діяльності	7994	10954	15417	7 423	92,86%
Фінансовий результат до оподаткування	7822	10954	15066	7 244	92,61%
Чистий фінансовий результат	6383	8980	12354	5 971	93,55%

Розрахунок основних показників оцінки ділової активності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. наведено в таблиці 2.21, що дало можливість сформулювати такі висновки

- коефіцієнт оборотності активів на кінець аналізованого періоду зріс з 4,29 до 4,54, тобто на 0,24, що позитивно впливає на ділову активність підприємства;

- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на кінець аналізованого періоду зріс з 75,67 до 103,16, тобто на 27,49, що позитивно впливає на швидкість грошового обороту підприємства;

- коефіцієнт оборотності запасів на кінець аналізованого періоду скоротився з 4,23 до 4,61, тобто на 0,37;

- коефіцієнт оборотності оборотних активів на кінець аналізованого періоду зріс з 4,49 до 4,82, тобто на 0,33, що позитивно впливає на ділову активність підприємства;

- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості на кінець аналізованого періоду зріс з 11,33 до 13,19, тобто на 1,86, що означає більш активне використання коштів кредиторів для фінансування поточної діяльності підприємства;

- коефіцієнт оборотності власного капіталу на кінець аналізованого періоду зріс з 6,46 до 6,6, тобто на 0,15, що позитивно впливає на швидкість обертання власних коштів підприємства.

Таблиця 2.21.

Аналіз ділової активності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

Показник	Формула	2021	2022	Відхилення
Коефіцієнт оборотності активів	(Чистий дохід від реалізації продукції)/(Середньорічна вартість активів)	4,29	4,54	0,24
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	(Чистий дохід від реалізації продукції)/(Середньорічна сума дебіторської заборгованості)	75,67	103,16	27,49
Коефіцієнт оборотності запасів	(Собівартість реалізованої продукції)/(Середньорічна вартість запасів)	4,23	4,61	-0,37
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	(Чистий дохід від реалізації продукції)/(Середньорічна вартість оборотних активів)	4,49	4,82	0,33
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	(Собівартість реалізованої продукції)/(Середньорічна вартість кредиторської заборгованості)	11,33	13,19	-1,86
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	(Чистий дохід від реалізації продукції)/(Середньорічна вартість власного капіталу)	6,46	6,60	0,15

Ефективність діяльності ТОВ «Аквелон Україна» характеризується не лише абсолютними показниками прибутку або збитку, але й відносними. Саме тому ми розрахували показники рентабельності діяльності підприємства у 2020 - 2022 рр. (табл. 2.22). З огляду на це необхідно відмітити такі тенденції:

- рентабельність продукції, як витратний показник характеризує скільки отримано валового прибутку (збитку) відносно понесених втрат, і протягом аналізованого періоду скоротилась з 12,97 % до 9,86 % , тобто на 3,11 в.п.;

- валова рентабельність продажу, як доходний показник характеризує скільки отримано валового прибутку (збитку) відносно чистого доходу, і протягом аналізованого періоду скоротилась з 11,48 % до 8,97 %, тобто на 2,5 в.п.;

Таблиця 2.22

Показники рентабельності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр., %

Показник	Формула	2021	2022	Відхилення
Рентабельність продукції	(Валовий прибуток або збиток)/(Собівартість реалізованої продукції)	12,97	9,86	3,11
Валова рентабельність продажу	(Валовий прибуток або збиток)/(Чистий дохід від реалізації продукції)	11,48	8,97	-2,50
Чиста рентабельність продажу	(Чистий прибуток або збиток)/(Чистий дохід від реалізації продукції)	4,55	4,56	0,01
Рентабельність власного капіталу	(Чистий прибуток або збиток)/(Середньорічна вартість власного капіталу)	29,37	30,08	0,71
Рентабельність позикового капіталу	(Чистий прибуток або збиток)/(Середньорічна вартість позикового капіталу)	58,24	66,02	7,78
Рентабельність необоротних активів	(Чистий прибуток або збиток)/(Середньорічна вартість необоротних активів)	441,17	353,27	-87,90
Рентабельність оборотних активів	(Чистий прибуток або збиток)/(Середньорічна вартість оборотних активів)	20,43	21,95	1,52
Рентабельність активів	(Чистий прибуток або збиток)/(Середньорічна вартість активів)	19,53	20,67	1,14

- чиста рентабельність продажу, як доходний показник характеризує скільки отримано чистого прибутку (збитку) відносно чистого доходу, і протягом аналізованого періоду зросла з 4,55 % до 4,56 % , тобто на 0,01 в.п.;

- рентабельність власного капіталу, що характеризує віддачу від вкладених коштів власників, протягом аналізованого періоду зросла з 29,37 % до 30,08 % , тобто на 0,71 в.п.;

- рентабельність позикового капіталу, що характеризує віддачу від позичених підприємством коштів, протягом аналізованого періоду зросла з 58,24 % до 66,02 % , тобто на 7,78 в.п.;

- рентабельність необоротних активів протягом аналізованого періоду скоротилась з 441,17 % до 353,27 %, тобто на 87,9 в.п.;

- рентабельність оборотних активів протягом аналізованого періоду зросла з 20,43 % до 21,95 % , тобто на 1,52 в.п.;

- рентабельність активів, що характеризує рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом, протягом аналізованого періоду зросла з 19,53 % до 20,67 % , тобто на 1,14 в.п..

Отже, здійснивши аналіз діяльності підприємства за 2020 - 2022 рр., можна говорити про те, що воно є прибутковим і має перспективи для подальшого розвитку та модернізації.

2.3. Удосконалення методики оцінки ризику появи фінансової кризи на підприємстві сфери ІТ (на прикладі ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 – 2022 рр.)

Результати аналізу майнового потенціалу, джерел фінансування та прибутковості показали, що фінансовий стан підприємства є стабільним та, з високою ймовірністю, можна стверджувати, що внутрішні чинники не стануть джерело фінансової кризи. В той же час комплексна оцінка ризику появи фінансової кризи на підприємстві сфери ІТ має передбачати:

- 1) проведення факторного рентабельності власного капіталу;
- 2) оцінку ймовірності банкрутства;
- 3) оцінки ринкового ризику.

Важливим є визначення впливу факторів на рентабельності власного капіталу ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. Для цього використаємо трьохфакторну модель DuPont (табл. 2.23).

Таблиця 2.23

Трьохфакторна модель DuPont для
ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр., %

Показник	Формула	2021	2022	Вплив фактора, в.п.
Рентабельність продажу	(Чистий прибуток)/(Чистий дохід)	4,55%	4,56%	0,04
Оборотність активів	(Чистий дохід)/(Середньорічна вартість активів)	429,12%	453,61%	1,68
Фінансовий важіль (леверидж)	(Середньорічна вартість активів)/(Середньорічна вартість власного капіталу)	150,44%	145,57%	-1,01
Рентабельність капіталу	(Чистий прибуток)/(Середньорічна вартість власного капіталу)	29,37%	30,08%	0,71

Примітка. Використано метод ланцюгових підстановок

Результати проведеного детермінованого факторного аналізу (методом ланцюгових підстановок) дають підстави зробити такі висновки:

- зміна рентабельності продажу ТОВ «Аквелон Україна» у 2021 - 2022 рр. призвела до зростання рентабельності власного капіталу на 0,04 в.п.;
- зміна оборотності активів ТОВ «Аквелон Україна» у 2021 - 2022 рр. призвела до зростання рентабельності власного капіталу на 1,68 в.п.;
- зміна співвідношення активів до власного капіталу, тобто рівня фінансового левериджу, ТОВ «Аквелон Україна» у 2021 - 2022 рр. призвела до зниження рентабельності власного капіталу на 1,01 в.п.

В цілому рентабельність власного капіталу ТОВ «Аквелон Україна» у 2021 - 2022 рр. зросла на 0,71 в.п.

Для аналізу ймовірності банкрутства ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. була використана адаптована модель для країн, що розвиваються, запропонована Альтманом з додаванням константи 3,25:

$$Z = 3,25 + 6,56 \cdot X_1 + 3,26 \cdot X_2 + 6,72 \cdot X_3 + 1,05 \cdot X_4$$

Порядок розрахунку інтегрального показника представлено в таблиці 2.24.

Таблиця 2.24.

Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

(модель Альтмана)

Коефіцієнт	Коригуючий параметр	2020	2021	2022
X1 (Робочий капітал/Активи)	6,56	0,6688	0,5864	0,6630
X2 (Нерозподілений прибуток/Активи)	3,26	0,6883	0,6459	0,7189
X3 (Операційний прибуток/Активи)	6,72	0,2100	0,2031	0,2349
X4 (Власний капітал/Активи)	1,05	0,6899	0,6470	0,7198
Z		12,0171	11,2465	12,2773

Результати розрахунку свідчать, що кредитний рейтинг ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. відповідає кредитному рейтингу на рівні ААА, що свідчить про те що ймовірність банкрутства є дуже низькою.

Для об'єктивності розрахунку було також використано альтернативні методики. Результати розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Ліса представлено в таблиці 2.25

Таблиця 2.25.

Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.

(модель Ліса)

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, +/-
A= всього оборотні активи / актив балансу	0,979	0,939	0,943	- 0,036
B = фінансовий результат від операційної діяльності / актив балансу	0,210	0,203	0,235	0,025
C= нерозподілений прибуток/актив балансу	0,688	0,646	0,719	0,031
D= власний капітал / позиковий капітал	2,225	1,833	2,569	0,344
Z=0,063*A+0,092*B + 0,057*C + 0,001*D	0,122	0,117	0,125	0,002
Z нижче за 0,037 - висока загроза банкрутства				

Результати розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Тоффлера і Тішоу представлено в таблиці 2.26.

Таблиця 2.26.

Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.
(модель Тоффлера і Тішоу)

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, +/-
A= фінансовий результат від операційної діяльності / поточні зобов'язання і забезпечення	0,68	0,58	0,84	0,16
B = всього оборотні активи / довгострокові зобов'язання і забезпечення + поточні зобов'язання і забезпечення	3,16	2,66	3,37	0,21
C= поточні зобов'язання і забезпечення / актив балансу	0,31	0,35	0,28	- 0,03
D= чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / актив балансу	3,90	3,66	4,13	0,23
Z=0,53*A+0,13*B + 0,18*C + 0,16*D	1,45	1,30	1,59	0,14
Z<0,2 - висока ймовірність банкрутства Z=0,25 - критичне значення показника Z>0,3 - добрі довгострокові перспективи, ймовірність банкрутства дуже низька				

Результати розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта представлено в таблиці 2.25

Таблиця 2.27.

Аналіз ймовірності банкрутства ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр.
(модель Спрінгейта)

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, +/-
A= робочий капітал / актив балансу	0,67	0,59	0,66	- 0,01
B= фінансовий результат до оподаткування / актив балансу	0,21	0,20	0,23	0,02
C= валовий прибуток / поточні зобов'язання і забезпечення	1,47	1,19	1,32	- 0,14
D= собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)/ актив балансу	3,44	3,24	3,76	0,32
Z=1,03*A+3,07*B+0,66*C+0,4*D	3,67	3,31	3,77	0,10
Z<0 - напівбанкрут 0 < Z < 1 загрожує банкрутство, якщо не здійснити санацію 1 < Z < 2 - фінансова стійкість порушена, але за умови переходу на антикризове управління банкрутство не загрожує Z > 2 - підприємство є фінансово стійким, банкрутство не загрожує				

Узагальнення результатів оцінки ймовірності банкрутства представлено в таблиці 2.28.

Таблиця 2.28.

Узагальнена оцінка ймовірності банкрутства ТОВ «Аквелон Україна» у
2020 - 2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Результат
Z-показник за моделлю Альтмана.	12,01	11,25	12,28	Загроза банкрутства відсутня
Z-показник за моделлю Ліса	0,122	0,117	0,125	Загроза банкрутства відсутня
Z-показник за моделлю Спрінгейта	1,45	1,30	1,59	добрі довгострокові перспективи, ймовірність банкрутства дуже низька
Z-показник за моделлю Тоффлера і Тішоу	3,67	3,31	3,77	підприємство є фінансово стійким, банкрутство не загрожує

Оцінка ринкового ризику – чутливості ринку до зміни економічної ситуації здійснювалась на основі розрахунку щорічних темпів приросту виручки в економіці та у галузі видання комп'ютерних ігор (табл. 2.29).

Таблиця 2.29

Статистична оцінка щорічних темпів приросту виручки в економіці та у галузі видання комп'ютерних ігор

Рік	Економіка	Видання комп'ютерних ігор
2011	17%	72%
2012	6%	-36%
2013	-3%	-74%
2014	4%	29%
2015	24%	81%
2016	20%	23%
2017	23%	47%
2018	20%	25%
2019	6%	18%
2020	5%	33%
2021	35%	44%
2022	-25%	-64%
<i>Середнє</i>	<i>0,11</i>	<i>0,16</i>
<i>Стандартне відхилення</i>	<i>0,15</i>	<i>0,47</i>
<i>Коефіцієнт варіації</i>	<i>1,36</i>	<i>2,89</i>

Представлені дані дають підстави стверджувати, що середній темп приросту виручки був вищий за загальноукраїнські показники, в той же час і більш волатильним.

Модель залежності щорічних темпів приросту виручки у галузі видання комп'ютерних ігор від щорічних темпів приросту виручки в економіці України представлено на рисунку 2.3.

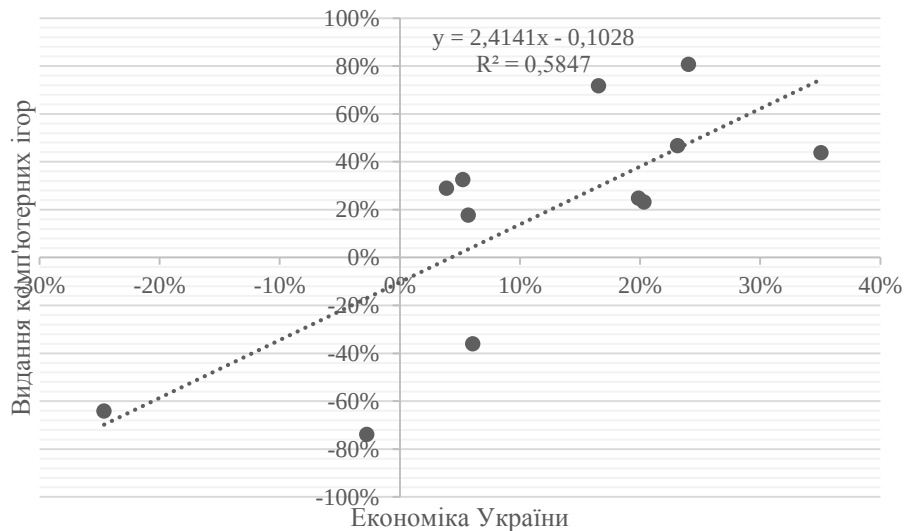

Рис. 2.3. Модель залежності щорічних темпів приросту виручки у галузі видання комп'ютерних ігор від щорічних темпів приросту виручки в економіці України

Виходячи з наведених даних, можна стверджувати, що приріст виручки в економіці в цілому на 1 % може призвести до зростання виручки підприємств галузі на 2,4 %, в той же час скорочення на 1 %, може призвести до скорочення на 2,4 %.

Таким чином для ТОВ «Аквелон Україна» доцільним є моніторинг зовнішнього фінансового середовища, що можуть спричинити фінансову кризу.

Висновки до розділу 2

За результатами комплексного аналізу діяльності ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. можна зробити такі висновки:

1. загальна вартість активів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла на 27574 тис. грн., тобто на 72,45 %, і становила 65633 тис. грн.;
2. робочий капітал ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 18063 тис. грн., тобто на 70,96 %, і становив 43517 тис. грн.;
3. вартість чистих активів ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросла на 20986 тис. грн., тобто на 79,93 %, і становила 47242 тис. грн.;
4. ТОВ «Аквелон Україна» на кінець досліджуваного періоду залишалось фінансово стійким, про що свідчать значення розрахованих коефіцієнтів ліквідності, а також концентрації власного капіталу та фінансової залежності;
5. співвідношення власного капіталу ТОВ «Аквелон Україна» до позикового та залученого на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зросло з 2,22 до 2,57;
6. чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 122836 тис. грн., і становив 271160 тис. грн.;
7. чистий фінансовий результат ТОВ «Аквелон Україна» на кінець 2022 р. порівняно з 2020 р. зріс на 5971 тис. грн., тобто на 93,55 %;
8. валова рентабельність продажу ТОВ «Аквелон Україна» протягом аналізованого періоду скоротилась з 11,48 % до 8,97 %, тобто на 2,5 в.п.;
9. рентабельність активів ТОВ «Аквелон Україна» протягом аналізованого періоду зросла з 19,53 % до 20,67 %, тобто на 1,14 в.п.

10. Узагальнена оцінка ймовірності банкрутства ТОВ «Аквелон Україна» у 2020 - 2022 рр. дала підстави стверджувати про низьку ймовірність банкрутства компанії за основними моделями (моделлю Альтмана, моделлю Ліса, моделлю Спрінгейта, моделлю Тоффлера і Тішоу).

11. В той же час ринок в якому функціонує підприємство є дуже ризиковим, про що свідчить результати моделювання залежності щорічних темпів приросту виручки у галузі видання комп'ютерних ігор від щорічних темпів приросту виручки в економіці України. З огляду на що важливим є моніторинг зовнішніх ризиків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результати проведеного дослідження антикризового фінансового управління підприємствами дають підстави сформулювати такі теоретично-методичні та практичні висновки:

1. За результатами аналізу наукового доробку здобувачів наукових ступенів було виявлено 13 захищених дисертацій з проблематики антикризового фінансового управління. Головним чином роботи відповідали 2 науковим спеціальностям: 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит та 08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Встановлено важливу роль докторської дисертації Терещенка як основи для подальших вітчизняних досліджень в цій сфері. В той же час питання специфіки ІТ галузі залишилось поза увагою дослідників.

2. На основі вивчення наукових праць розкрито фінансово-управлінський аспект ІТ-бізнесу та визначено, що особливості фінансового менеджменту в галузі пов'язані із структурою собівартості, рівнем оплати праці, валютною структурою вхідних та вихідних положень. Доповнену існуючу класифікацію ІТ компаній через додання нової ознаки – система оподаткування, відповідно до якої підприємства можуть бути на загальній системі, спрощеній системі та бути резидентом Дія.Сіті.

3. Встановлено, що існуючий підхід до формування та реалізації стратегії антикризової діяльності ІТ-підприємств, в тому числі і у фінансовій сфері, включає: мету, об'єкт, суб'єкт, інструменти, та етапи реалізації стратегії. Специфіка антикризового фінансового менеджменту пов'язана із гнучкістю бюджетування, управління ризиками, інвестиціями в розробки та дослідження та антикризове управління проектами.

4. Комплексне застосування горизонтального та вертикального аналізу активів та джерел фінансування ТОВ «Аквелон Україна» протягом 2020-2022 рр. дало можливість виявити:

– позитивну динаміку майнового потенціалу компанії (зростання розміру активів на 72,45 % та робочого капіталу на 70,96 %);

– сталість структури активів (з значною часткою оборотних активів) та пасивів (з значною часткою власного капіталу).

5. За допомогою економіко-статистичних методів було виявлено тенденцію до нарощення ділової активності ТОВ «Аквелон Україна», прискорення обороту його дебіторської заборгованості та уповільнення темпів обороту кредиторської оборотності, а також позитивні зміни в прибутковості в частині зростання рентабельності активів із збереженням структури доходів та витрат.

6. Удосконалено методику оцінки ризику появи фінансової кризи на підприємстві сфери ІТ через проведення факторного рентабельності власного капіталу (за моделю DuPont), оцінку ймовірності банкрутства одночасно за основними моделями (моделлю Альтмана, моделлю Ліса, моделлю Спрінгейта, моделлю Тоффлера і Тішоу) та оцінку ринкового ризику через аналіз чутливості зміни обсягів реалізованої продукції в галузі до стану в економіці. Проведені результати дали можливість стверджувати про низьку ймовірність фінансової кризи на ТОВ «Аквелон Україна» через внутрішні чинники, але ймовірні загрози через зовнішні фактори (спад в галузі).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Автоматизовані системи. Терміни та визначення (ДСТУ 2226-93). ППМС НАНУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=61937
2. Виговська Н.Г., Полчанов А.Ю., Довгало В.В., Полчанов О.Ю. Фінансове планування діяльності підприємств сфери ІТ. Ефективна економіка. 2022. Вип. 12. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.12.7>
3. Виговська Н.Г., Полчанов А.Ю., Литвинчук І.В., Виговська О.А., Полчанов О.Ю. Оцінка фінансового потенціалу підприємств ІТ-галузі в Україні. Економіка, управління та адміністрування. 2022. №3 (101). С. 81–86.
4. Виговський В.Г., Виговська О.А., Полчанов А.Ю. Сучасний стан цифровізації суб'єктів господарювання в Україні. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки, 16-20, 26 травня 2022 року. Житомир : «Житомирська політехніка», 2022. С.298-299
5. Дідух Т.М. Розвиток глобального аутсорсингу в ІТ-бізнесі : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Київ, 2021. 224 с.
6. Дослідження Do IT Like Ukraine: ІТ-індустрія зростає попри все. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://itukraine.org.ua/files/reports/2022/DoITLikeUkraine2022.pdf>
7. Жежерун Ю.В. Антикризове управління фінансовою стійкістю банківської системи : дис... к.е.н. : 08.00.08. Харків, 2013. 326 с.
8. Жовтанецька Я.В. Антикризове управління фінансовою діяльністю банків : дис... к.е.н. : 08.00.08. Львів, 2018. 297 с.
9. Зверяков О.М. Формування системи антикризового управління фінансовою стійкістю банків : дис... к.е.н. : 08.00.08. Одеса, 2014. 306 с.
10. Зленко Н.В. Формування фінансового механізму антикризового управління суб'єктом підприємництва : дис... к.е.н. : 08.00.08. Харків, 2021. 269 с.

11. Класифікація видів економічної діяльності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/62/KVED10_62.html
12. Коломієць О.Г. Забезпечення розвитку ІТ-кластерів в Україні на основі венчурного інвестування : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Київ, 2017. 278 с.
13. Кушимова І.С. Управління фінансами підприємств сфери ІТ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://portal.ztu.edu.ua/>
14. Литвин А.В. Моделювання процесів антикризового фінансового управління в діяльності страхових компаній України : дис... к.е.н. : 08.00.11. Київ, 2016. 311 с.
15. Лоскоріх Г.Л. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств сфери ІТ: дис. ... д-ра філософії : 071. Житомир, 2021. 231 с.
16. Лось З.В. Інституційна трансформація діяльності ІТ-корпорацій в інноваційно-інформаційному середовищі : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Рівне, 2020. 462 с.
17. Муленко А.І. Трансформація ІТ сфери України на засадах мережевої економіки : дис. ... д-ра філософії : 051. Миколаїв, 2021. 204 с.
18. Назаренко С.М. Економічна оцінка аутсорсингу інформаційних технологій : дис. ... д-ра філософії : 051. Харків, 2023. 248 с.
19. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять (ДСТУ 5034:2008). Держспоживстандарт України. http://www.ksv.biz.ua/GOST/DSTY_ALL/DSTU2/dstu_5034-2008.pdf.
20. Новіков В.В. Диджиталізація бухгалтерського обліку малих підприємств. Економіка, управління та адміністрування. 2023. №. 3 (105). С. 81-88.
21. Носатов І.В. Регулювання сфери інформаційних технологій в національній економіці: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Запоріжжя, 2018. 247 с.
22. Перетятко Л.А. Фінансові стратегії антикризового управління лізинговими компаніями України : дис... к.е.н. : 08.00.08. Львів, 2010. 245 с.

23. Полчанов А.Ю. ІТ-трансформація фінансового потенціалу держави. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2017. Т. 115. №. 5. С. 107-116.
24. Полчанов А.Ю. Особливості розвитку страхування в умовах поширення Інтернету. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. 2015. № 1. С. 256-261
25. Полчанов А.Ю., Іванисько Н.М. Тенденції розвитку інтернет-страхування в Україні. Менеджмент суб'єктів господарювання: проблеми та перспективи розвитку: тези виступів VI Міжнар. наук.-практ. конф., 19-21 грудня 2019 р. Житомир: «Житомирська політехніка», 2019. С. 167-168
26. Полчанов А.Ю., Кушимова І.С. Факторний аналіз прибутковості ІТ компанії (на прикладі для ТОВ «СІГМА СОФТВЕА»). Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу: тези виступів III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Житомир, 3-4 листопад 2022 р. Житомир, 2022. С. 201.
27. Полчанов А.Ю., Полчанов О.Ю. Вимоги до фахівця фінансового профілю в ІТ компаніях. Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу: тези виступів III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Житомир, 3-4 листопад 2022 р. Житомир, 2022. С. 200.
28. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>
29. Прохорова Ю.В.. Антикризове фінансове управління підприємством : дис... к.е.н. : 08.00.04. Київ, 2008. 248 с.
30. Рудик О.Р. Антикризове управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в економіці України. : дис... к.е.н. : 08.00.08. Львів, 2010. 146 с.
31. Силкін О.С. Антикризове управління у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства : дис. ... д-ра філософії : 073. Львів, 2020. 184 с.

32. Системи оброблення інформації. Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення (ДСТУ 2481-94). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>

33. Сметанюк О.А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління : дис... к.е.н. : 08.06.01. Вінниця, 2006. 214 с.

34. Сьомкіна Т.В., Литвинова О.В., Лобань О.О. Особливості моделей функціонування ІТ-компаній в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 19(3). С. 84-87

35. Терещенко О.О. Антикризове управління фінансами підприємств : дис... д.е.н. : 08.04.01. Київ, 2005. 408 с.

36. Ходакевич Б.О. Забезпечення ефективності діяльності ІТ-підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 238 с.

37. Чепур Д. Привид «1С». Український бізнес повільно і зі скрипом відмовляється від російського софту. Хто може змінити цей тренд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forbes.ua/innovations/ukrainskiy-biznes-prograe-viynu-rosiyskomu-softu-yaki-shansi-shcho-1s-ta-inshi-programi-zniknut-boday-kolis-22032023-12531>

38. Чижов В.А. Актуальність досліджень глобальних тенденцій розвитку ринку в роботі кризис-менеджера ІТ-компанії. Проблеми і перспективи економіки та управління : науковий журнал. 2016. № 3 (7). С. 110–116

39. Чижов В.А. Діагностування кризового стану ІТ-підприємств Фінансовий простір : електронне наукове фахове видання – міжнар. науково-практ. журнал. 2017. № 4. Режим доступу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/main/uk>

40. Чижов В.А. Основні напрямки антикризового управління в сфері ІТ Бізнес Інформ. 2015. № 12. С. 304–308

41. Чижов В.А. Проблеми та перспективи управління ІТ-компаніями в умовах соціально-економічної кризи України. Економіка та держава. 2016. № 9. С. 68–71

42. Чижов В.А. Стратегія антикризової діяльності ІТ-підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 237 с.
43. Чижов В.А. Теоретико-методологічні засади кризис-менеджменту на підприємстві. Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. 2015. № 12. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4691>
44. Чижов В.А. Теоретико-методологічні підходи до управління ІТ-процесами в умовах кризи. Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. 2014. № 12. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3757>
45. Чижов В.А. Теоретичні основи стратегії антикризової діяльності підприємства Економіка. Фінанси. Право : інформаційно-аналітичний журнал. 2017. № 12/5. С. 44–50
46. Чижов В.А. Формування системи попередження кризи на ІТ-підприємстві Бізнес Інформ. 2016. № 11. С. 350–354
47. Чимириш С.В. Адаптивне антикризове управління фінансовими ресурсами торговельних підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Донецьк, 2012. 296 с.
48. Alcaide González M. Á., De La Poza Plaza E., Guadalajara Olmeda N. The impact of corporate social responsibility transparency on the financial performance, brand value, and sustainability level of IT companies. Corporate Social Responsibility and Environmental Management. 2020. Т. 27. №. 2. Р. 642-654.
49. Diia.City. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://city.diia.gov.ua/>
50. Do IT Like Ukraine Research: tech industry is growing despite the war. IT Ukraine. 2022 [Electronic resource]. – Access mode : https://itukraine.org.ua/files/reports/2022/DoITLikeUkraine2022_EN.pdf
51. Ignat I., Feleaga L. The role of IT in the logistics sector: the impact of DuPont model on the profitability of IT companies LogForum. 2019. Т. 15. №. 2. С. 191-203.

52. Kaura P. et al. Impact of corporate governance on financial performance of information technology companies. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019. Т. 8. №. 3. P. 7460-7464.
53. Management in the 1980's. *Harvard Business Review*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hbr.org/1958/11/management-in-the-1980s>
54. National repository of academic texts [Electronic resource]. – Access mode : <https://nrat.ukrintei.ua/>.
55. Nguyen T., Nguyen H. Capital structure and firm performance of non-financial listed companies: Cross-sector empirical evidences from Vietnam. *Accounting*. 2020. Т. 6. №. 2. С. 137-150.
56. Paramati S. R. et al. The empirical relationship between the value of rupee and performance of information technology firms: Evidence from India. *International Journal of Business and Globalisation*. 2016. Т. 16. №. 4. P. 512-529.
57. Polchanov A. Y., Vyhovska N. G., Ostapchuk T. P., Diachek S. M. Profitability determinants of companies in IT industry: case of Ukraine. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2023. Issue 2. PP. 190–196.
58. SDLC (Software Development Life Cycle) Phases, Process. What is SDLC [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.numpyninja.com/post/sdlc-software-development-life-cycle-phases-process-what-is-sdlc>.
59. Xu K. An Ethical Stakeholder Approach to Crisis Communication: A Case Study of Foxconn's 2010 Employee Suicide Crisis. *Journal of Business Ethics*. 2013. Vol.117. N 2. P. 371-386
60. YC. Market by YouControl — аналіз ринку та пошук надійних партнерів. URL: <https://youcontrol.market>

ДОДАТКИ

Список додатків

Додаток А. Зведені показники звіту про фінансовий стан ТОВ «АКВЕЛОН УКРАЇНА» за 2020-2022 рр.

Додаток Б. Зведені показники звіту про фінансові результати ТОВ «АКВЕЛОН УКРАЇНА» за 2020-2022 рр.

Зведені показники звіту про фінансовий стан ТОВ «АКВЕЛОН
УКРАЇНА» за 2020-2022 рр.

Показник	Код рядка	2020	2021	2022
Нематеріальні активи	1000	1	1	1
первісна вартість	1001	28	28	28
накопичена амортизація	1002	27	27	27
Основні засоби:	1010	798	3 265,00	3 721,00
первісна вартість	1011	8 386,00	12 627,00	15 438,00
знос	1012	7 588,00	9 362,00	11 717,00
Усього за розділом I	1095	802	3 269,00	3 725,00
Запаси	1100	34 842,00	47 686,00	59 452,00
з бюджетом	1135	1 658,00	1 419,00	1 302,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	755	1 384,00	1 152,00
Гроші та їх еквіваленти	1165	2	166	2
Усього за розділом II	1195	37 257,00	50 655,00	61 908,00
Баланс	1300	38 059,00	53 924,00	65 633,00
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	60	60	60
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	26 196,00	34 828,00	47 182,00
Усього за розділом I	1495	26 256,00	34 888,00	47 242,00
за товари, роботи, послуги	1615	11 797,00	19 036,00	18 388,00
за розрахунками з оплати праці	1630	6	0	0
Усього за розділом III	1695	11 803,00	19 036,00	18 391,00
Баланс	1900	38 059,00	53 924,00	65 633,00

Зведені показники звіту про фінансові результати ТОВ «АКВЕЛОН
УКРАЇНА» за 2020-2022 рр.

Показник	Код рядка	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	148 324,00	197 357,00	271 160,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	131 003,00	174 703,00	246 824,00
Валовий: прибуток	2090	17 321,00	22 654,00	24 336,00
Інші операційні доходи	2120	0	0	2 345,00
Адміністративні витрати	2130	8 859,00	10 571,00	11 264,00
Інші операційні витрати	2180	468	1 129,00	1 129,00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	7 994,00	10 954,00	15 417,00
Інші витрати	2270	172	0	351
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	7 822,00	10 954,00	15 066,00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	6 383,00	8 980,00	12 354,00